

“วาญิบ” นอกจากว่ามีความจำเป็นที่ได้รับการผ่อนปรนให้โดยกฎหมายอิสลามเท่านั้น สิ่งนี้มีปรากฏอย่างชัดเจนในหะดีษต่อไปนี้

((إذا دعي أحدكم إلى الوليمة فليأتها))¹

ความว่า “เมื่อคนหนึ่งคนใดในพวกท่านถูกเชิญเพื่อไปงานวะลิมะฮฺ เขาจำเป็นต้องไป”

4. การปฏิบัติของแขกผู้ถูกเชิญที่กำลังถือศีลอดอยู่

ถ้าผู้ถูกเชิญกำลังถือศีลอดอยู่ ศีลคณั้นเป็นชนิด “วาญิบ” เขาก็ยังจำเป็นต้องไปตามคำเชิญแต่ให้ละเว้นจากการรับประทานอาหารและกล่าวคุอาฮฺสำหรับเจ้าของบ้าน

ท่านนบีมักกล่าวแก่ชายคนหนึ่งที่ไม่ได้ไปตามคำเชิญเพราะว่าเขากำลังถือศีลอดอยู่ว่า

((إذا دعي أحدكم فليجب فإن كان صائماً فليصل وإن كان مفطراً فليطعم))²

ความว่า “เมื่อคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่านถูกเชิญเพื่อ อาหารมื้อหนึ่ง ให้เขาตอบรับคำเชิญนั้น ๆ ถ้ากำลังถือศีลอดให้เขาถือศีลอดต่อไป ถ้าเขาไม่ได้ถือศีลอดให้เขาร่วมรับประทานอาหารในงานด้วย”

ถ้าเขากำลังถือศีลอดโดยถือศีลอดที่เป็น “มันดูบ”³ เขาสามารถเลือกที่จะหยุดถือศีลอดหรือเขาอาจจะดำเนินการถือศีลอดต่อไป และขอคุอาฮฺสำหรับเจ้าของบ้าน ถ้าเขาตั้งใจจะละศีลอดก็ไม่จำเป็นที่เขาจะต้องชดใช้ในวันหลัง ท่านเราะฮฺลุล ๕ กล่าววว่า

((إذا دعي أحدكم فليجب فإن شاء طعم وإن كان شاء ترك))⁴

ความว่า “เมื่อคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่านถูกเชิญไปงานเลี้ยง เขาจงไปตามคำเชิญแต่สำหรับอาหารเขาจะกินก็ได้ไม่กินก็ได้”

¹ หะดีษบันทึกโดย al-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 4775

² หะดีษบันทึกโดย Muslim, 1972 หะดีษหมายเลข 2584

³ คำศัพท์มาจากภาษาอาหรับคำว่า (المندوب) หมายถึง สิ่งที่ยกบัญญัติสนับสนุนให้กระทำมากแต่ไม่ถึงขั้นบังคับ

⁴ หะดีษบันทึกโดย Ahmad, 1980 หะดีษหมายเลข 14684 al-Albani กล่าวว่า เป็นหะดีษซอหิยะห์ที่มีสายรายงานที่ซอหิยะห์ (al-Albani, 1991 : 347)

5. การผ่อนปรนสำหรับผู้ที่ไม่ได้ไปหรือไม่ยอมรับคำเชิญชวนในงานวะลิมะฮ์ สำหรับสาเหตุจำเป็นที่ได้รับการผ่อนปรนไม่ยอมรับคำเชิญในงานวะลิมะฮ์มีดังนี้

5.1) ทุก ๆ สาเหตุซึ่งได้รับการผ่อนปรนในการไม่ไปละหมาดที่มีสติ เช่น ป่วย ไข้ ไม่สบาย เป็นต้น ในการที่จะไม่ยอมรับคำเชิญ แต่ไม่ควรตอบรับคำเชิญของบุคคลที่ไม่ละหมาด

5.2) งานวะลิมะฮ์ซึ่งมีการปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีงาม เช่น การปะปนกันระหว่างชาย หญิง มีเสียงดนตรี เสียงเพลง เครื่องดื่มมีนเมา เป็นต้น แต่ถ้าผู้ถูกเชิญมีความสามารถที่จะหยุดสิ่งที่ไม่ดี เหล่านั้นได้เขาอาจจะตอบรับคำเชิญเพื่อจุดประสงค์นั้น

5.3) ถ้างานวะลิมะฮ์เชิญแต่เฉพาะผู้ที่มั่งมีเท่านั้น ไม่ได้เชิญคนจน ทั้งนี้เพราะว่า ท่านเราะฮูล ﷺ ได้กล่าวถึงงานเลี้ยงในลักษณะนี้ว่าเป็น “งานเลี้ยงที่เลวร้ายมากที่สุด” (al-Nawawi, 1972 : 9/234)

6. สิ่งที่อยู่ร่วมงานควรปฏิบัติ

สิ่งที่อยู่ร่วมงานควรปฏิบัติในการไปร่วมงานวะลิมะฮ์ คือการกล่าวคำขอพรให้แก่เจ้าภาพ หลังรับประทานอาหาร ดังมีแบบฉบับจากท่านศาสดา จากท่านอับดุลลอฮ์ อิบน์ บัศรฺ กล่าวไว้ ความว่า “บิดาของเขาได้ปรุงอาหารเพื่อเลี้ยงท่านเราะฮูล ﷺ จากนั้นเขาก็เชิญท่านเราะฮูลมา และท่านก็ตอบรับ ครั้นเมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้วท่านจึงกล่าวดูอาอูความว่า “โอ้อัลลอฮ์ ได้ทรงโปรดให้อภัยและทรงเมตตาต่อเขา และทรงให้เขาได้รับความจำเริญในสิ่งที่พระองค์ทรงประทานแก่เขา”¹

และสิ่งที่ผู้ไปร่วมงานควรปฏิบัติอีกประการหนึ่งก็คือการกล่าวดูอาอูให้กับคู่บ่าวสาวในสิ่งที่ดีและจำเริญ ดังหะดีษของท่านเราะฮูล ﷺ จากท่านอนูสุรอยเราะฮ์ ﷺ กล่าวว่า “เมื่อคนแต่งงานกันท่านเราะฮูล ﷺ จะกล่าวขอพรให้คู่บ่าวสาวว่า

((بارك الله لك وبارك عليك وجمع بينكما في الخير))²

ความว่า “ขออัลลอฮ์ได้โปรดทรงประทานความจำเริญแก่ท่าน และความจำเริญต่อท่าน และขอโปรดทรงรวมท่านทั้งสองในความดีงามทั้งปวง”

จากบรรดาด้วยบทต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอไปแล้วข้างต้นเกี่ยวกับการจัดงานทำบุญเนื่องในการแต่งงานหรือที่เรียกว่า “วะลิมะฮ์” นั้น เป็นการปฏิบัติที่มีแบบฉบับมาจากท่านศาสดา ซึ่งเป็นการ

¹ ความหมายของหะดีษบันทึกโดยAhmad, 1980 : 3/138 (หะดีษศอหิยะห์)

² ส่วนหนึ่งของหะดีษที่บันทึกโดยal-Tirmizi, 1983 หะดีษหมายเลข 1011 (al-Tirmizi กล่าวว่า หะดีษนี้เป็นหะดีษหะสันศอหิยะห์)

รับรองได้ว่าการจัดงานเนื่องในการแต่งงานนั้นเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้อีกทั้งท่านเราะสุลยังได้กำชับให้ปฏิบัติถึงแม้ว่าจะเป็นการจัดเลี้ยงอาหารเพียงเล็กน้อยก็ตาม เพื่อเป็นการป่าวประกาศให้สังคมรับรู้ว่าคุณสาวทั้งสองคนนั้นจะใช้ชีวิตร่วมกัน บุคคลอื่นจะมาข้องแวงไม่ได้ และการจัดงานนั้นควรละเว้นประเพณีต่าง ๆ ที่ขัดกับบทบัญญัติของอิสลาม และสิ่งที่ไม่ดีงามทั้งหลาย เพื่อจะทำให้งานนั้นได้รับความเป็นสิริมงคล และถูกตอบรับจากอัลลอฮฺ ﷻ

4) การทำบุญเนื่องจากการไปทำฮัจญ์

ฮัจญ์ เป็นบทบัญญัติประการสุดท้ายที่มีผลบังคับเฉพาะมุสลิมที่อยู่ในสภาพพร้อมปฏิบัติเท่านั้น กล่าวคือ ต้องมีสภาพพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย ทุนทรัพย์ และความปลอดภัยของเส้นทางที่ใช้ผ่านไปด้วย เพราะเป็นบัญญัติที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงกำหนดไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ (سورة آل عمران بعض من الآية 97)

ความว่า “ส่วนการทำฮัจญ์ ณ บัยตุลลอฮฺนั้น เป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺที่จะบังคับมวลมนุษย์ผู้มีความสามารถเดินทางไปถึงได้” (ส่วนหนึ่งจากอายะฮฺที่ 97 สูเราะฮฺ อาลีอิมรอน)

จากอายะฮฺดังกล่าว การทำฮัจญ์จึงถือเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะแสวงหาหนทางเพื่อที่จะไปประกอบพิธีฮัจญ์สักครั้งหนึ่งในชีวิต เพราะการทำฮัจญ์ที่เป็นผลบังคับนั้นครั้งเดียวเท่านั้น ส่วนการปฏิบัติฮัจญ์ครั้งต่อมาถือว่าเป็นเพียงสุนัตที่พึงกระทำเท่านั้น

สำหรับผู้ที่จะไปทำฮัจญ์นั้น ส่วนใหญ่แล้วจะจัดงานขึ้น หรือที่เรียกว่าการทำบุญซึ่งถือปฏิบัติกัน อันเนื่องมาจากว่าต้องการที่จะให้บรรดาญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทและบุคคลที่รู้จักได้รับทราบว่าเขาจะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ และอีกประการหนึ่งก็คือ เพื่อเป็นการขอบคุณต่ออัลลอฮฺ ﷻ ที่ทรงประทานให้เขาได้ไปทำฮัจญ์ ซึ่งการไปทำฮัจญ์นั้นเชื่อว่าทุกคนจะไปได้หากมิใช่ด้วยพระประสงค์ของเอกองค์อัลลอฮฺ ﷻ กล่าวคือ เราจะสังเกตเห็นได้ว่ามีผู้มีฐานะร่ำรวย มีเงินทองมากมาย ประสงค์ที่จะไปทำฮัจญ์ แต่เขาก็มิได้ไปทำฮัจญ์อันเนื่องมาจากว่าต้องเป็นพระประสงค์ของอัลลอฮฺ ﷻ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงจัดงานทำบุญขึ้นเพื่อเป็นการขอบคุณต่อพระองค์

อนึ่ง การทำบุญเนื่องจากการไปทำฮัจญ์นั้น จะต้องอยู่ในขอบเขตที่ศาสนานุญาต กล่าวคือ จะต้องไม่มีพิธีกรรมหรือความเชื่อใด ๆ ที่ขัดแย้งกับหลักการอิสลาม เพราะจะทำให้การทำบุญในลักษณะดังกล่าวไม่ถูกต้องรับจากอัลลอฮ์ ﷻ

2.4.2.2 การทำบุญเพื่อผู้เสียชีวิต

1) การทำบุญ 3 วัน 7 วัน 40 วัน และ 100 วันให้กับผู้ตาย

การทำบุญอีกประเภทหนึ่งที่คนในสังคมปฏิบัติกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวมีข้อขัดแย้งกันในสังคมว่า การทำบุญประเภทดังกล่าวสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ มีบางนักวิชาการบางทัศนะว่าอนุญาตให้กระทำได้โดยยกหลักฐานขึ้นมารองรับ และมีนักวิชาการบางทัศนะว่าไม่อนุญาตให้ปฏิบัติด้วยเหตุที่ว่าการกระทำดังกล่าวมิเคยปรากฏในสมัยของท่านศาสดา บรรดาสาวกของท่านและบรรดาผู้ที่อยู่ในยุคต้น ๆ ของอิสลาม ในที่นี้ผู้วิจัยขอแบ่งประเภทของการทำบุญเพื่อผู้เสียชีวิตไปแล้วออกเป็น 2 ชนิดคือ การทำบุญแบบเจาะจงวัน และการทำบุญแบบไม่เจาะจงวัน ซึ่งจะได้กล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

ก. การทำบุญแบบเจาะจงวัน

ในการทำบุญให้กับผู้เสียชีวิตแบบเจาะจงวันที่ผู้คนในสังคมปฏิบัติกันก็คือ การทำบุญ 3 วัน 7 วัน 40 วัน และ 100 วัน หลังจากที่ผู้เสียชีวิตถูกฝังไปแล้วในช่วงเวลากลางคืนก็จะเชิญผู้คนมาชุมนุมกันที่บ้านผู้ตายเพื่ออ่านอาซฮ์อัลกุรอาน ซิกรุลลอฮ์และขอคุฮายให้กับผู้ตาย หลังจากนั้นก็จะมีการเลี้ยงอาหาร ซึ่งสาเหตุในการที่มีความขัดแย้งกันก็คือในเรื่องของการที่บ้านของผู้ตายจัดทำอาหารเพื่อเลี้ยงบุคคลที่มาชุมนุมกันที่บ้าน โดยขัดแย้งกับคำสั่งของท่านเราะสุล ﷺ ที่ว่าให้บุคคลอื่นทำอาหารให้กับครอบครัวของผู้ตายอันเนื่องมาจากว่าครอบครัวของผู้ตายนั้นยังคงเสียใจในการตายไม่มีกระจิตกระใจในการทำอะไร ท่านนบีจึงสั่งให้ทำอาหารให้กับครอบครัวดังกล่าว ดังที่มีรายงานว่าเมื่อข่าวการสิ้นชีวิตของท่านอูษุฟ¹ รุ่งถึงท่านเราะสุล ﷺ ท่านเราะสุล ﷺ กล่าวว่า

((اصنعوا لآل جعفر طعاما فقد أتاهم ما يشغلهم))²

¹ อับดุลลอฮ์ อิบน์ อุษุฟ อัลอาซิมีย์ เกิดที่ดินแดนทะเลบะชะฮ์ เป็นลูกของลุงของท่านเราะสุล ศาซซะฮิดในสงครามมูตะฮะฮ์ในปี ฮ.ศ. 8

² หะดีษบันทึกโดยAbudawud, 1986 หะดีษหมายเลข 3130 ; al-Tirmizi, 1983 หะดีษหมายเลข 998 (al-Tirmizi กล่าวว่า หะดีษนี้เป็นหะดีษหะสันศอหีษะห์) และIbn Majah, 1975 หะดีษหมายเลข 1610 (สำนวนที่อ้างเป็นของAbudawud)

ความว่า “พวกท่านจงทำอาหารให้แก่ครอบครัวของญะฮูฟิรเถิด เพราะสิ่งที่ทำให้
เกิดความยุ่งยาก (หมายถึงความโศกเศร้าเสียใจ) มาประสมกับพวกเขา”

จากหะดีษข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เมื่อมุสลิมคนหนึ่งสิ้นชีวิต มีสุนนะฮ์ให้เพื่อน
บ้านหรือญาติใกล้ชิดเตรียมอาหารให้เฉพาะครอบครัวของผู้ตาย (al-Mubarakfuri, 1990 : 4/66-67)
อย่างน้อยวันหนึ่งกับคืนหนึ่ง ท่านอิบนุ สะมาอ์กล่าวว่า “ส่งเสริมให้เพื่อนบ้านของครอบครัวผู้ตาย และ
ญาติใกล้ชิดเตรียมอาหารให้แก่พวกเขาวันหนึ่งกับคืนหนึ่งเนื่องจากพวกเขากำลังอยู่ในความเศร้า
โศกเสียใจ” (al-Mubarakfuri, 1990 : 4/67 ; Abadi, 1990 : 8/282) ซึ่งตัวบทข้างต้นมิได้ระบุจะให้เพื่อน
บ้าน หรือญาติพี่น้องของผู้ตายหรือผู้ที่อยู่ในครอบครัวผู้ตายเตรียมหุงหาอาหารเพื่อเลี้ยงบรรดาแขก
หรือที่มาเยี่ยมผู้ตาย ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ท่าน al-Qari จึงกล่าวว่า การที่ครอบครัวของผู้ตายเตรียม
อาหารไว้สำหรับบรรดาผู้คนที่มาร่วมชุมนุมกันที่บ้านของผู้ตาย ถือว่าเป็นการอดูกรรมทางศาสนาที่น่า
รังเกียจ (บิอะฮ์ มักรูหะฮ์) (al-Sharbini, n.d. : 1/18) และยังมีกล่าวไว้ถึงเรื่องการมาร่วมชุมนุมกันที่
บ้านของผู้ตายโดยการทำอาหารเลี้ยงบุคคลที่มาชุมนุมนั้นเป็นการแสดงออกที่ไม่ดี ดังมีรายงานว่า
ท่านญะฮูฟิร อิบนุ อับดุลลอฮ์ อัลบะญะลี¹ กล่าวว่า

”كنا نرى الاجتماع إلى أهل الميت وصنعة الطعام من النياحة”²

ความว่า “พวกเราถือว่าการร่วมชุมนุมกันที่บ้านของผู้ตาย และทำอาหาร (ที่บ้าน
ผู้ตายนั้น) เป็นส่วนหนึ่งของการนินทาหะฮ์”

จากหะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่าบรรดาเศาะฮาบะฮ์ถือว่าการร่วมชุมนุมที่บ้านของผู้ตาย
พร้อมทำอาหารที่บ้านผู้ตาย เป็นส่วนหนึ่งที่อิสลามสั่งห้าม ประเภทที่เป็นการ นินทาหะฮ์ หมายถึงการ
แสดงอาการเศร้าโศกเสียใจ เช่นการตอกชกหัว ถึกเสื้อผ้า ตีโพยตีพาย ครวญคราง จิตข่วนไบหน้า
เสมือนคนขาดสติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องห้ามในอิสลาม ซึ่งถ้ากล่าวอย่างเข้าใจง่าย ๆ ก็คือ การชุมนุมที่บ้าน
ของผู้ตายเพื่อรับประทานอาหารก็ถือเป็นการกระทำที่มีหุก่มเดียวกันกับการคร่ำครวญเสียใจนั่นเอง ซึ่ง
ทัศนะของนักวิชาการที่เกี่ยวกับเรื่องนี้มีดังนี้

al-Shafi'i¹ (1993 : 1/317) ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องการชุมนุมกันที่บ้านผู้ตายว่า “ฉัน
ชอบที่จะให้เพื่อนบ้านของผู้ตาย หรือญาติใกล้ชิดของผู้ตายทำอาหารให้แก่ครอบครัวของผู้ตายอิมวัน

¹ ญะฮูฟิร อิบนุ อับดุลลอฮ์ อัลบะญะลี เป็นเศาะฮาบะฮ์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดี สิ้นชีวิตในปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 51

² หะดีษบันทึกโดยIbn Majah, 1975 หะดีษหมายเลข 1612 และAhmad, 1980 หะดีษหมายเลข 6866

หนึ่งกับคืนหนึ่ง เช่นนั้นเป็นการกระทำตรงกับสุนนะฮ์ และเป็นการรำลึกที่มีเกียรติ อีกทั้งยังเป็นการกระทำของผู้ทรงคุณธรรมก่อนและหลังยุคของเรา เพราะเมื่อมีข่าวการเสียชีวิตของท่านญะอ์ฟิร ท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه กล่าวว่า พวกท่านจงทำอาหารให้แก่ครอบครัวของญะอ์ฟิรเถิด เพราะสิ่งที่ทำให้เกิดความยุ่งยากมาประสบกับพวกเขา”

Saiyid Sabiq ได้เขียนในหนังสือของท่านไว้ว่า “บรรดานักวิชาการทั้งหลายลงมติว่า ถือเป็นมักรูหฺหรือมีสมควรออย่างยิ่งที่ครอบครัวของผู้ตายต้องรับภาระหุงหาอาหารเลี้ยงผู้คนที่มาชุมนุมกันที่บ้านผู้ตาย เพราะสิ่งดังกล่าวเป็นการเพิ่มภาระอันหนักอึ้งแก่พวกเขา และยังคงคล้ายกับการกระทำของพวกญาฮิลียะฮ์เพราะมีหะดีษจากอิมบุ ญะรียร์กล่าวว่า พวกเราถือว่าการชุมนุมที่บ้านของผู้ตายและทำอาหารเลี้ยงภายหลังการฝังผู้ตายนั้น เป็นส่วนหนึ่งจากการ โอดครวญที่ศาสนาห้าม นักวิชาการบางท่านถือว่าการเลี้ยงอาหารดังกล่าวนี้เป็นสิ่งต้องห้าม” (1992 : 1/261)

ท่านญะรียร์ได้บ่งชี้ว่า แท้จริงพวกเขาหมายถึงบรรดาเศาะหาบะฮ์ถือว่าการชุมนุมของผู้คนทั้งหลายที่บ้านครอบครัวของผู้ตาย และครอบครัวของผู้ตายทำอาหารเลี้ยงผู้คนที่มาชุมนุมกันที่บ้านผู้ตาย เขาถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการนิยาหะฮ์ นั้นหมายความว่า บรรดาเศาะหาบะฮ์บอกให้รู้ว่าครอบครัวของผู้ตายไม่ต้องทำอาหารเลี้ยงผู้คนที่มาชุมนุมกันที่บ้านของพวกเขา แต่ทว่าสมควรอย่างยิ่งที่เพื่อนบ้านหรือญาติใกล้ชิดของพวกเขาควรจะทำอาหารมาเลี้ยงพวกเขา เพราะพวกเขากำลังประสบกับความ โศกเศร้าต่อสิ่งที่ถูกทดสอบ” (al-Maḍar, n.d. : 336 ; Abadi, 1990 : 8/282)

อย่างไรก็ตาม ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นทัศนะของนักวิชาการที่ไม่อนุญาตให้ทำบุญให้กับผู้ตายในช่วงแรกของการเสียชีวิต ส่วนทัศนะของนักวิชาการที่อนุญาตให้ทำบุญที่บ้านของผู้ตายได้ไม่ว่าจะใช้ค่าใช้จ่ายในการทำอาหารที่มาจากครอบครัวของผู้ตายหรืออื่นจากนั้นก็ตามโดยยกหลักฐานที่ท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه กล่าวว่า “พวกท่านจงทำอาหารให้แก่ครอบครัวของญะอ์ฟิรเถิด เพราะสิ่งที่ทำให้เกิดความยุ่งยาก (หมายถึงความโศกเศร้าเสียใจ) มาประสบกับพวกเขา” โดยให้เหตุผลว่าในเมื่อท่านเราะฮ์ลุลมิได้เจาะจงว่าเป็นอาหารประเภทใด นั้นย่อมหมายความว่าท่านเราะฮ์ลุลอนุญาตให้บุคคลอื่นจากครอบครัวของผู้ตายทำอาหาร โดยใช้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นก็ได้ หรืออาจจะมาจากทรัพย์สินของบุคคลในครอบครัวของผู้ตายก็ได้ หรืออาจจะใช้ทรัพย์สินของทั้งสองฝ่าย หรืออื่นจากทั้งสองฝ่ายก็ได้

¹ อิมามชาฟีอีมีชื่อเต็มว่า อับดุลคาลิซ มุฮัมมัด อิบน์ อิดริส อิบน์ ฮัลฮับบาส อิบน์ อุสมาน อิบน์ ชาฟีอี เกิดที่ฉนวนกาซา ดินแดนปาเลสไตน์ ในปีฮิจเราะฮ์ศักราช 150 เสียชีวิต ณ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ ในปีฮิจเราะฮ์ศักราช เป็นอุลามายุฟิฮฺผู้ยิ่งใหญ่หนึ่งในสี่ของโลกอิสลาม เจ้าของมัซฮับชาฟีอี ซึ่งมีผู้สังกัดทั่วโลก ท่านเป็นศิษย์เอกของอิมามมาลีก ท่านมีผลงานการแต่งหนังสืออย่างมากมาย เช่น al-Risalah และ al-Umm เป็นหนังสือฟิกฮฺ (al-Baihaki, 1991 : 2/23-29)

ส่วนอีกทศนะหนึ่ง ถือว่าการทำบุญที่บ้านผู้ตาย และการรับประทานอาหารที่บ้านผู้ตายนั้นเป็นสิ่งที่อนุญาต โดยใช้หะดีษที่ท่านเราะสูล ﷺ เคยรับประทานอาหารที่บ้านผู้ตายดังมีรายละเอียดดังนี้

จากท่านอาศิม อิบน์ กุลัยบ จากบิดาของเขา จากชาวอันศอรผู้หนึ่งกล่าวว่า

((خرجنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في جنازة فرأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو على القبر، يوصي الحافر : أوسع من قبل رجليه، أوسع من قبل رأسه، فلما رجع استقبله داعي امرأة فجاء وجيء بالطعام، فوضع يده، ثم وضع القوم، فأكلوا، فنظر آباؤنا رسول الله صلى الله عليه وسلم يلوك لقمة في فمه، ثم قال أجد لحم شاة أخذت بغير إذن أهلها فأرسلت المرأة، قالت يا رسول الله : إني أرسلت إلى البقيع (النعيم) يشري لي شاة فلم أجد، فأرسلت إلى جار لي قد اشري شاة أن أرسل إلى بها بثمانها فلم يوجد فأرسلت إلى امرأته فأرسلت إلي بها فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : أطعمه الأساري))¹

ความว่า “พวกเราออกไปพร้อมกับท่านเราะสูลมายังภูเขนาชะฮฺหนึ่ง ฉันเห็นท่านเราะสูลยืนบริวณปากหลุม สังคนขุดหลุมว่า ท่านจงขุดทางด้านปลายเท้าทั้งสองให้กว้าง และจงขุดทางด้านศีรษะของเขาให้กว้าง (ภายหลัง) เสรีจลีน (จากการฝัง) เมื่อท่านเราะสูลมุ่งหน้ากลับ ระหว่างทางตัวแทนของสตรีนางหนึ่ง ออกมาต้อนรับ (และเชิญท่านเราะสูลมารับประทานอาหาร) ดังนั้นท่านเราะสูลจึงตอบรับคำเชิญและพวกเรา ก็ไปพร้อมกับท่านเราะสูล จากนั้นอาหารก็นำมาเลี้ยง ท่านเราะสูลจึงหยิบอาหารนั้น และทุกคนก็หยิบอาหารนั้นรับประทาน ซึ่งบรรดาผู้ใหญ่ของพวกเรามองดูท่านเราะสูลหยิบอาหารเข้าปากคำหนึ่ง แล้วท่านเราะสูลก็กล่าวว่า ฉันพบว่าเนื้อแกะนี้ได้รับมาโดยมิได้ขออนุญาตจากเจ้าของของมัน สตรีที่ส่งตัวแทนไปเชิญท่านเราะสูลกล่าวแก่ท่านเราะสูลว่า โอ้ท่านเราะสูลของอัลลอฮฺ แท้จริงฉันส่ง (คน) ไปยังบะกือ (หรือ นะกือ หมายถึง สถานที่ที่มีการค้าขายแพะแกะ) เพื่อซื้อแกะให้ฉันตัวหนึ่ง ซึ่งฉันก็ไม่ได้แกะนั้น ฉันจึงส่งไปยังเพื่อนบ้านของฉัน (ให้ช่วยซื้อแกะ) ครั้งนี้เขาซื้อแกะได้ตัวหนึ่งเพื่อที่จะส่งให้

¹ หะดีษบันทึกโดยabudawud, 1986 หะดีษหมายเลข 3332 ; Ahmad, 1980 หะดีษหมายเลข 22003 และal-Baihaky, 1994 หะดีษหมายเลข 10825 (หะดีษศอหะยะห์) (สำนวนที่อ้างเป็นของabudawud)

ฉันด้วยราคาของมัน แต่ (ฉัน) ไม่พบเขา) ฉันจึงส่งไปยังภรรยาของเขา (เพื่อซื้อแกะตัวนั้น) นางจึงส่ง (หมายถึงชาย) แกะตัวหนึ่งให้ฉัน ท่านเราะสูลจึงกล่าวแก่นางว่า เธอจงนำอาหารนี้ให้แก่เชลยศึกเถิด (เพราะส่วนใหญ่ของพวกเขาเป็นกนยาคนงน)”

จากหะดีษข้างต้นที่ผู้ให้ทัศนะว่าอนุญาตให้รับประทานอาหารที่บ้านของผู้ตายโดยใช้เป็นหลักฐานในการอนุญาตให้รับประทานอาหารที่บ้านผู้ตายโดยอธิบายว่า

1. มีสุนนะฮ์ให้ร่วมงานศพ เพราะเป็นการเจริญรอยตามท่านเราะสูลและบรรดาเศาะหาบะฮ์
2. อนุญาตให้เชิญบรรดาแขกหรือที่กลับจากญูรภายหลังจากการฝังเสร็จสิ้น โดยเชิญไปที่บ้านครอบครัวของผู้ตาย
3. สุนนะฮ์ให้ตอบรับคำเชิญของเจ้าภาพ เพราะท่านเราะสูลและบรรดาเศาะหาบะฮ์ได้ตอบรับคำเชิญของครอบครัวผู้ตาย
4. สุนนะฮ์ให้นำอาหารมาเลี้ยงบรรดาผู้รู้และบุคคลทั่วไป (รอฟิฆ ชมเฝ้า, ม.ป.ป. : 1/24)

การใช้ตัวบทหะดีษนี้เป็นหลักฐานในการอนุญาตให้รับประทานอาหารที่บ้านของผู้ตายนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ตัวบทหะดีษนี้มีน้ำหนักเป็นตัวบทที่เกี่ยวกับการอนุญาตให้รับประทานอาหารที่บ้านของผู้ตาย เพราะจากตัวบทหะดีษข้างต้นมิได้ระบุว่าเป็นญาติของผู้ตาย และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ตายแต่อย่างใด จึงมีน้ำหนักใช้เป็นหลักฐานในเรื่องดังกล่าว และอีกประการหนึ่งก็คือในบรรดานักบันทึกหะดีษทั้งสามท่านที่บันทึกหะดีษนี้ คือ อับดุลวาฮิด อะหมัด และอัลบัยฮะกีมี ท่านมิได้บันทึกหะดีษดังกล่าวไว้ในบทที่ว่าด้วยการรับประทานอาหารที่บ้านของผู้ตาย แต่ได้นำหะดีษข้างต้นบันทึกในหมวดที่ว่าด้วยการค้าขาย เพราะเนื้อหาของตัวบทเน้นให้ทราบถึงการซื้อขายที่มีได้รับอนุญาตจากเจ้าของ จึงเป็นเหตุให้การซื้อขายไม่ถูกต้อง ดังนั้นการนำตัวบทหะดีษดังกล่าวมาใช้เป็นหลักฐานในการอนุญาตให้รับประทานอาหารที่บ้านของผู้ตายนั้นจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเท่าใดนัก

ในอีกตัวบทหนึ่งที่ใช้เป็นหลักฐานในการบ่งชี้ให้ทำบุญให้แก่ผู้ตายในช่วง 7 วัน โดยอ้างจากท่านสุฟยานเล่าว่า ท่านญอวฺศกล่าวว่

"إن الموتى ليعذبون في قبورهم سبعا وكانوا يستحبون أن يطعموا عنهم في تلك الأيام"

ความว่า “แท้จริง บรรดาผู้ตายนั้นจะถูกลงโทษในหลุมฝังศพของพวกเขาในช่วง 7 วัน และปรากฏว่าบรรดาเศาะหาบะฮ์ชอบที่จะแจกจ่ายอาหาร (ทำเศาะดาเกาะฮฺ) ให้แก่ บรรดาผู้ตายในช่วงเจ็ดวันดังกล่าว”

จากตัวบทข้างต้น มิใช่เป็นหะดีษของท่านเราะฮูต แต่เป็นหะดีษที่ย่างไปถึง ท่านญอวฺศ อัลกัษซาน อัลยะมานีย์ ท่านนั้นเป็นตาบิอิน หะดีษนี้จึงเป็นหะดีษมักฎูวะ ซึ่งหะดีษดังกล่าว นั้นไม่อนุญาตให้นำมาเป็นหลักฐานอ้างอิงในด้านบทบัญญัติทางศาสนา ถึงแม้ว่าการกล่าวอ้างนั้นจะ สืบไปถึงผู้พูดก็ตาม เพราะถือว่าเป็นคำพูด หรือการกระทำของมุสลิมคนหนึ่งจากบรรดามุสลิมทั้งหลาย เท่านั้น (al-Tahhan, 1982 :134) และหะดีษข้างต้นยังขัดแย้งกับหะดีษของท่านเราะฮูตโดยท่านกล่าวไว้ ความว่า “เมื่อผู้ตาย (มัยยิต) ถูกฝัง มลาอิกะฮ์สองท่านจะมายังเขา ทั้งสองมิवादดวงตาของเขาทั้งสองสี น้ำเงิน ชื่อบุคคลหนึ่งจากทั้งสอง คือ มุนกัร อีกท่านหนึ่งชื่อ นะกีร ทั้งสองกล่าวแก่ผู้ตายว่า “ท่านจะ กล่าวอย่างไรกับชายคนหนึ่ง (ที่ชื่อมุฮัมหมัด) ผู้ตายกล่าวตอบว่า เขาคือบ่าวของพระองค์อัลลอฮ์ และเป็นศาสนทูตของพระองค์ ฉันขอปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่สมควรได้รับการเคารพสักคิ นอกจากพระองค์อัลลอฮ์เท่านั้น และขอปฏิญาณตนว่ามุฮัมหมัด เป็นบ่าวและเป็นศาสนทูตของพระองค์ จากนั้นหลุมศพของเขาก็ขยายกว้างถึงเจ็ดสิบศอกและยาวเจ็ดสิบศอก และยังมีรัศมีอยู่ในหลุมฝังศพของ เขา แล้วมีเสียงกล่าวแก่ผู้ตายว่า ท่านจงนอนเถิด ผู้ตายกล่าวตอบว่า ฉันต้องการกลับไปยังครอบครัวของ ฉันเพื่อที่จะบอกข่าวดีให้แก่เขา (ว่าอยู่ในกุบูรมีความสุขสบาย ไม่ถูกลงโทษ) มลาอิกะฮ์ทั้งสองกล่าวว่า ท่านจงนอนหลับเถิดเช่นการนอนหลับ (ของเจ้าบ่าวเจ้าสาว) ในคืนแรกเถิด ซึ่งจะไม่มีผู้ใดปลุกเขา นอกจากบุคคลที่เป็นที่รักยิ่งสำหรับครอบครัวของเขา (เป็นการเปรียบเทียบถึงความสุขที่เกิดขึ้นในคืน แรก) จนกระทั่งพระองค์อัลลอฮ์ทรงให้เขาฟื้นขึ้นจากที่นอนของเขา (หมายถึงวันกิยามะฮ์) ส่วนผู้ตาย เป็นมุนาฟิก เขาจะกล่าวว่า ฉันได้อินผู้ศรัทธากล่าวอย่างนั้น ฉันก็กล่าวเช่นนั้นด้วย ที่จริงฉันไม่รู้ มลาอิกะฮ์ทั้งสองกล่าวว่า ฉันทึกแล้วว่าท่านต้องกล่าวเช่นนั้น จากนั้นจึงมีเสียงกล่าวแก่แผ่นดินว่า เจ้า จงบีบรัดเขาเถิด และแผ่นดินก็บีบรัดเขาจนกระทั่งซี่โครงประสานกัน และเขายังคงถูกลงโทษเช่นนั้น ในกุบูรจนกระทั่งพระองค์อัลลอฮ์   ทรงทำให้เขาฟื้นขึ้นจากที่นอนของเขา (หมายถึงวันกิยามะฮ์) ¹

จากหะดีษข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ภายหลังจากการสอบสวนในหลุมฝังศพเสร็จ แล้ว หากผู้ตายตอบคำถามของมะลาอิกะฮ์ได้ กุบูรของเขาก็จะกว้างและยาว 70 ศอก อีกทั้งยังมีรัศมีใน

¹ ความหมายของหะดีษที่บันทึกโดย al-Tirmizi, 1983 หะดีษหมายเลข 1081 และ Ibn Hibban หะดีษหมายเลข 3117 (หะดีษศอหิยะห์) (สำนวน ที่อ้างเป็นของ al-Tirmizi)

กบฏของเขา และจะคงสภาพไปจนถึงวันกิยามะฮ์ และหากผู้ตายไม่สามารถตอบคำถามของมลาอิกะฮ์ ทั้งสองท่านได้ แผ่นดินจะบีบรัดตัวเขาจนซีโรงประสานกัน และจะคงสภาพไปจนถึงวันกิยามะฮ์ ซึ่งขัดแย้งกับคำกล่าวของท่านอุมุสว่า ผู้ตายจะถูกลงโทษในช่วงเจ็ดวันเท่านั้น ไม่ถูกลงโทษจนกระทั่งถึงวันกิยามะฮ์ ซึ่งไม่ตรงกับคำกล่าวที่ท่านเราะฮ์ฮ์กล่าวไว้

อีกประการหนึ่ง หะดีษข้างต้นยังกล่าวถึงหลักความเชื่อของมุสลิมที่ว่า วิญญาณของผู้ตายจะไม่สามารถกลับมายังบ้านของเขาโดยเด็ดขาด ดังสำนวนหะดีษที่ว่า “แล้วมีเสียงกล่าวแก่ผู้ตายว่า ท่านจงนอนเถิด ผู้ตายตอบว่า “ฉันต้องการกลับไปยังครอบครัวของฉันเพื่อที่จะบอกข่าวดีให้แก่พวกเขา มลาอิกะฮ์ทั้งสองกล่าวว่า ท่านจงนอนหลับเฉกเช่นการนอนหลับ (ของเจ้าบ่าวเจ้าสาว) ในคืนแรกเถิด” ส่วนกรณีที่มีผู้กล่าวว่า “ดวงวิญญาณของผู้ตาย จะมาเยือนบ้านของเขาในคืนวันศุกร์ มาดูครอบครัวของเขา หากว่าคนในครอบครัวของเขาทำความดี ดวงวิญญาณก็จะขออุอาอูและดีใจ แต่หากครอบครัวของเขาทำความชั่ว เขาก็อุอาอูให้ร้ายและจะมีความโศกเศร้าเสียใจ เพราะฉะนั้นที่ดีแล้วควรรให้อาหารแทนผู้ล่วงลับ (ทำบุญ) หรือทำเสาคาเกาะฮ์ ให้อันคืนวันศุกร์ที่บ้านผู้ตาย จึงเป็นคำกล่าวที่ขัดแย้งกับหะดีษของท่านเราะฮ์ฮ์ฮ์อย่างชัดเจน (มุริต ทิมะเสน, 2543 : 25) และในอีกกรณีหนึ่งซึ่งมีการจัดทำพิธีส่งดวงวิญญาณหรือที่เรียกว่า “พิธีส่งโรห์” ซึ่งมีความเชื่อว่าดวงวิญญาณจะกลับมายังบ้าน จำเป็นที่จะต้องทำพิธีส่งดวงวิญญาณให้ไปยังกบฏ จึงเป็นความเชื่อที่ขัดกับตัวบทหะดีษเช่นกัน

อนึ่ง การทำบุญ 7 วัน 40 วัน และ 100 วัน ให้กับผู้ตายนั้น มิสมควรกระทำเพราะมิได้ปรากฏในสมัยของท่านเราะฮ์ฮ์ฮ์ บรรดาเศาะหาบะฮ์ และบรรดาอิมามเจ้าของมัซฮับทั้งหลายว่าพวกเขากระทำหรือส่งเสริมให้กระทำแต่อย่างใด และยังเป็นการคล้ายคลึงกับพิธีกรรมของศาสนาพุทธอีกด้วย (มุริต ทิมะเสน, 2543 : 26-27)

ดังนั้น การทำบุญให้กับผู้ตายแบบเจาะจงวัน กล่าวคือ ทำบุญในช่วงแรกของการตาย 3 วัน 7 วัน และเจาะจงว่าเป็นวันที่ 40 และ 100 วัน เป็นสิ่งที่สมควรหลีกเลี่ยง (al-Fajani, n.d. : 1/83) อันเนื่องมาจากว่า การทำบุญในช่วงแรกของการตายนั้นเป็นการสร้างความลำบากให้กับครอบครัวของผู้ตาย ซึ่งในขณะนั้นจิตใจของเขากำลังโศกเศร้าในการจากไปของบุคคลในครอบครัวไม่มีกระจิตกระใจจะกระทำสิ่งใด จึงสมควรอย่างยิ่งที่เพื่อนบ้าน หรือว่าญาติสนิทของผู้ตายจะทำอาหารมาให้กับครอบครัวของผู้ตาย ซึ่งเป็นแบบฉบับอันดีงามที่ท่านศาสดาได้บอกไว้ ส่วนการเจาะจงว่าจะทำบุญในวันที่ 40 และ 100 วันนั้น เป็นสิ่งที่สมควรหลีกเลี่ยงเช่นกัน เพราะท่านศาสดาและชนในยุคต้น ๆ มิได้ปฏิบัติ และเป็นการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกับพิธีกรรมของศาสนาพุทธ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องออกห่าง

จากการกระทำได้กล่าว อันเนื่องมาจากว่าท่านเราะสูลนั้น ห้ามมิให้มุสลิมไปเลียนแบบกลุ่มชนหนึ่ง กลุ่มชนใด เพราะถ้าเขาเลียนแบบกลุ่มชนหนึ่งกลุ่มชนใดแล้ว ก็เท่ากับว่าเขาผู้นั้นก็เป็นเสมือนหนึ่งใน กลุ่มชนนั้นด้วยเช่นกัน

ข. การทำบุญแบบไม่เจาะจงวัน

ดังที่ได้นำเสนอมาแล้วข้างต้นว่า การทำบุญให้กับผู้ตายในช่วงแรก และเจาะจงทำ นั้นเป็นสิ่งที่ไม่สมควรปฏิบัติ อันเนื่องมาจากไม่เคยปรากฏในสมัยของท่านศาสดาและชนยุคแรก อยากรู้ก็ตามการทำบุญให้กับผู้ตายนั้นมิใช่ว่าจะมีสามารถกระทำได้ หากแต่สมควรอย่างยิ่งที่ผู้เป็น บุตรสมควรจะทำให้กับผู้เป็นบุพการี โดยการขอคุดอาอูให้กับท่าน เพราะคุดอาอูของบุตรที่สอและสุนั้น อัลลอฮฺจะทรงตอบรับเป็นพิเศษ¹ และรวมถึงการทำความดีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำบุญหรืออื่น ๆ ก็ ตาม ดังนั้น การทำบุญให้กับผู้ตายโดยแบบไม่เจาะจงวันนั้น สมควรปฏิบัติมากกว่าการทำบุญให้กับ ผู้ตายแบบเจาะจงวัน เพื่อให้ห่างไกลจากการเลียนแบบศาสนาอื่น และอุตริกรรมต่าง ๆ

2.4.2.3 การทำบุญเนื่องในโอกาสต่าง ๆ

การทำบุญเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ที่บรรดามุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัด ขึ้นนั้นมีหลายชนิด แต่ในที่นี้ผู้วิจัยจะศึกษา 8 เรื่อง คือ

1. การทำบุญเนื่องในเดือนเศาะฟัร
2. การทำบุญเนื่องในวันประสูติของท่านศาสดา
3. การทำบุญเนื่องในวันอาชูรอ
4. การทำบุญเนื่องในคืนนิศฟูชะอฺบาน
5. การทำบุญเนื่องในเดือนรอมฎอน
6. การทำบุญเนื่องจากการบนบาน
7. การทำบุญเนื่องในการขึ้นบ้านใหม่
8. การทำบุญเมื่อมีสิ่งมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน

¹ ส่วนหนึ่งของความหมายหะดีษบันทึกโดยMuslim, 1972 หะดีษหมายเลข 3084 ; al-Tirmizi, 1983 หะดีษหมายเลข 1297 (al-Tirmizi กล่าวว่า เป็นหะดีษหะสันศอหียะห์) ; al-Nasa'i, 1964 หะดีษหมายเลข 3591 ; Abudawud, 1986 หะดีษหมายเลข 2494 และAhmad, 1980 หะดีษ หมายเลข 8489 (ส่วนวันที่อ้างเป็นของ al-Tirmizi)

1) การทำบุญเนื่องในเดือนเศาะฟัร

เศาะฟัร มาจากคำว่า “อิศฟาร” ในภาษาอาหรับซึ่งหมายถึงความว่างเปล่า เป็นการอ้างถึงความว่างเปล่าของมักกะฮฺในเดือนนั้นซึ่งชาวเมืองมักจะเดินทางออกนอกเมืองกัน นอกจากนี้ก็ยังมีกรกล่าวกันว่าชาวอาหรับตั้งชื่อเดือนเศาะฟัรมาก่อนที่อิสลามจะเกิดขึ้นเสียอีก ชาวมักกะฮฺเคยรุกรานเผ่าอื่น ๆ ในเดือนนั้นและทิ้งผู้คนไว้โดยไม่ให้มีทรัพย์สินใด ๆ หลงเหลืออยู่

บางคนกล่าวอ้างว่าในวันพุธสุดท้ายของเดือนนี้จะมีเคราะห์กรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นจนทำให้บางคนจัดพิธีกรรมทำบุญกันในเดือนนี้เป็นการเฉพาะ เรื่องเช่นนี้ล้วนไม่มีอยู่ในหลักคำสอนของอิสลามแต่ประการใด ความจริงแล้ว มันเป็นอุตุกรรม (บิอะฮฺ) ที่มุสลิมจะต้องละทิ้งการปฏิบัติดังกล่าว

al-Uthaimin ได้กล่าวว่า “คำว่า “เศาะฟัร” ในภาษาอาหรับมีหลายความหมายด้วยกัน ความหมายแรกก็คือมันหมายถึง เดือนที่สองของปฏิทินฮิจญ์เราะฮฺก่อนหน้าอิสลาม ชาวอาหรับคิดว่าเดือนนี้เป็นเดือนที่นำมาซึ่งข่าวร้าย ความหมายที่สองก็คือมันหมายถึง โรคในช่องท้องของอูฐซึ่งติดต่อได้ ความหมายที่สามก็คือการเลื่อนเดือนมูฮัรรมออกไป มีการอ้างถึงเรื่องนี้ในอัลกุรอานเมื่ออัลลอฮฺได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا خَلَوْا عَامًا وَهُمْ يُنَادُونَ عَامًا لِيُؤَاطِعُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيَحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنٌ لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾ (سورة التوبة الآية : 37)

ความว่า “ตัวอย่างหนึ่งของการปฏิเสธที่บรรดาผู้ปฏิเสธได้ถูกทำให้หลงผิด ในปีหนึ่งพวกเขาทำให้บางเดือนเป็นที่อนุมัติและในอีกปีหนึ่งพวกเขาได้ทำให้เดือนเดียวกันนั้นเป็นเดือนต้องห้าม ในขณะที่เดียวกัน พวกเขา ก็ได้ทำให้เดือนที่อัลลอฮฺได้ทรงกำหนดไว้ให้เป็นเดือนต้องห้ามเป็นที่อนุมัติ การทำชั่วของพวกเขาก็ได้ถูกทำให้ดูเหมือนว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับพวกเขา เพราะอัลลอฮฺไม่ทรงนำทางบรรดาผู้ปฏิเสธสักกรรม” (สุเราะฮฺ อัดเตาบะฮฺ อายะฮฺที่ 37)

ความหมายที่เหมาะสมที่สุดสำหรับคำนี้ก็คือความหมายแรก นั่นคือส่วนใหญ่แล้ว มันถูกใช้เพื่อหมายถึงเดือนในปีที่บรรดาผู้ปฏิเสธก่อนหน้าอิสลามถือว่าเป็นเดือนแห่งข่าวร้าย อย่างไรก็ตาม เวลาที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอะไรกับสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ทรงกำหนดไว้แล้ว ดังนั้น เสาะ फिरจึงเหมือนกับเดือนอื่น ๆ ที่มีทั้งเรื่องดีเรื่องร้ายเกิดขึ้น

บางคนอ้างว่าในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัร มุสลิมควรจะนมาซสุนัตสี่ร็อกอัต ในช่วงเวลาหลังดวงอาทิตย์ขึ้นและก่อนถึงเวลาที่เที่ยง พวกเขากล่าวว่าการนมาซดังกล่าวให้จบด้วยหนึ่งตะชะฮุดและในแต่ละร็อกอัตให้อ่านสุเราะฮ์อัลฟาติฮะฮ์ และตามด้วยสุเราะฮ์อัลเกาะษัร 15 ครั้ง และสุเราะฮ์อัลฟะลักกับสุเราะฮ์อันนาสอย่างละครั้ง และในตอนจบนมาซให้กล่าวสลามโดยหันไปทางด้านขวาแต่เพียงอย่างเดียว หลังจากนมาซเสร็จแล้วให้อ่านอายะฮ์ที่ 21 ของสุเราะฮ์ฮุซุฟ

﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (سورة يوسف الآية : 21)

ความว่า “และอัลลอฮ์ทรงเป็นผู้มีอำนาจในกิจการของพระองค์ แต่มนุษย์ส่วนใหญ่ไม่รู้” (สุเราะฮ์ฮุซุฟ อายะฮ์ที่ 21)

อีกจำนวน 360 ครั้ง หลังจากนั้นก็นำอาหารมาเลี้ยงเป็นทานแก่คนยากจน

นอกจากนี้แล้วยังมีการอ้างว่าในทุก ๆ ปี จะมีเคราะห์กรรมประมาณ 320,000 อย่างเกิดขึ้นบนโลกในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัร ดังนั้น มันจึงเป็นวันที่ทุกข์ที่สุดในรอบปี พวกเขาเชื่อว่าใครก็ตามที่ละหมาดสี่ร็อกอัตดังกล่าวข้างต้นจะได้รับความช่วยเหลือจากอัลลอฮ์ ﷻ ให้พ้นจากเคราะห์กรรมต่าง ๆ ในวันนั้น

ไม่ต้องสงสัยเลยว่า การนมาซและการทำพิธีต่าง ๆ ดังกล่าวมานั้นไม่มีหลักฐานในอัลกุรอานและในแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ นอกจากนี้แล้วบรรพชนผู้ทรงคุณธรรม และบรรดาปราชญ์คนสำคัญ ๆ ก็ไม่เคยทำกัน ความจริงแล้วการกระทำดังกล่าวเป็นเรื่องของอุตริกรรมที่น่ารังเกียจ (บิคอฮะฮ์)

เกี่ยวกับเรื่องนี้ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า :

((من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه، فهو رد))¹

ความว่า “ใครที่สร้างอุตริกรรมในเรื่องที่ไม่มีแบบฉบับจากเรา เขาจะไม่ได้รับการตอบรับ”

นอกจากนี้ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า

((وشر الأمور محدثاتها وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار))²

ความว่า “และข้อปฏิบัติที่เลวร้ายที่สุด คือ การกำหนดหลักศาสนาขึ้นมาใหม่ และทุกสิ่งที่กำหนดขึ้นมาใหม่ในหลักศาสนาถือว่าเป็นบิดอะฮฺ และบิดอะฮฺต่าง ๆ นั้นล้วนเป็นสิ่งที่ยหลงทาง และทุก ๆ การกระทำที่ยหลงผิดจะนำไปสู่นรก”

ดังนั้น ใครก็ตามที่อ้างเท็จว่าการกระทำดังกล่าวมาจากท่านนบีและบรรดาสาวกผู้ทรงคุณธรรมของท่านก็ถือว่าคนผู้นั้นกล่าวเท็จอย่างใหญ่หลวง และจะต้องได้รับการลงโทษจากอัลลอฮฺ

ยิ่งไปกว่านั้น al-Shuqairi (1988 : 137-138) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ อัลสุหนัน วัลมุบตะดอะฮฺ ว่า “ในวันพุธสุดท้ายของเดือนเศาะฟัร พวกคนไม่รู้บางคนได้เขียนอายะฮฺอัลกุรอานบางตอนที่มีคำว่า “สะลาม” (ความสันติ) เช่น

(سَلَّمَ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَمِينَ ﴿٧٩﴾ (سورة الصافات الآية : 79)

ความว่า “ความสันติจึงมีแด่หนูในหมู่ชนของเขา” (สุเราะฮฺอัลศอฟฟาต อายะฮฺที่ 79)

ทางด้านในของภาชนะบรรจุน้ำแล้วเอาน้ำใส่ หลังจากนั้นก็นำน้ำในภาชนะนั้นมาดื่มและแจกจ่ายให้คนอื่นดื่มด้วยเพื่อเป็นการขจัดอปมงคลต่าง ๆ นี่เป็นความเชื่อผิด ๆ และเป็นการสร้างความเสี่ยงให้แก่ศาสนาที่มุสลิมจะต้องป้องกันมิให้เกิดขึ้น

¹ หะดีษบันทึกโดย al-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 2499 ; Muslim, 1972 หะดีษหมายเลข 3242 ; Abudawud, 1986 หะดีษหมายเลข 3990 และ Ibn Majah, 1975 หะดีษหมายเลข 14 (ส่วนหนึ่งที่อ้างเป็นของ al-Bukhary)

² ส่วนหนึ่งของหะดีษที่บันทึกโดย Muslim, 1972 หะดีษหมายเลข 3243

ดังนั้น การทำบุญเนื่องในเดือนเศาะฟัรที่ประกอบด้วยพิธีกรรมดังกล่าว เป็นสิ่งที่ขัดกับบทบัญญัติและเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเพราะไม่มีแบบฉบับจากท่านศาสดา และยังมีความเชื่อที่ไม่มีหลักฐานยืนยันที่ถูกต้อง จึงสมควรอย่างยิ่งที่มุสลิมจะต้องออกห่างจากพฤติกรรมดังกล่าว เพื่อให้รอดพ้นจากการกระทำที่ไม่ถูกต้องและความเชื่อที่หลงผิด และหันกลับมาสนใจในส่วนที่เป็นสุนนะฮ์ของท่านศาสดาอย่างแท้จริง เพื่อที่จะได้เป็นผู้ที่ได้รับความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ อันจะนำมาซึ่งความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

2) การทำบุญเนื่องในวันประสูติของท่านศาสดา (การทำบุญเมาลิด)

คำว่า "เมาลิด" เป็นคำนามเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ ซึ่งจะแปลความหมายเป็นเวลาหรือสถานที่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับส่วนขยายภายในประโยค เช่นเรากล่าวว่า "เมาลิดของท่านนบี ﷺ คือเมืองมักกะฮ์" ในกรณีนี้คำว่า "เมาลิด" ต้องหมายถึงสถานที่เกิดของท่านนบีอย่างแน่นอน จะแปลว่าเกิดไม่ได้แต่ถ้าเรากล่าวว่า "เมาลิดของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ นั้นคือ วันจันทร์ เดือนเราะบีอุลเอาวัล ปีซ่าง" "เมาลิด" ในที่นี้จะต้องแปลเป็นวันเกิดอย่างแน่นอนจะแปลเป็นอย่างอื่นไม่ได้ (al-Jaza'iri, 1998 : 1/361)

เมาลิดนบีตรงกับวันอะไร

นักวิชาการต่างมีความเห็นตรงกันว่า นบีมุฮัมมัด ﷺ เกิดในวันจันทร์เดือนเราะบีอุลเอาวัล ปีซ่าง เพราะท่านอิหม่ามมุสลิมได้บันทึกหะดีษไว้ในหนังสือศอเฮียะห์ของท่านจากออบีกอตาละฮ์ رضي الله عنه ว่าท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه ถูกถามเกี่ยวกับการถือศีลอดในวันจันทร์ ท่านกล่าวว่า "นั่นคือวันที่ฉันเกิด วันที่ฉันได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนบี และเป็นวันที่อัลกุรอานได้ถูกประทานมายังฉัน"¹ แต่จะตรงกับวันที่เท่าไรนั้น นักวิชาการมีความเห็นแตกต่างกัน

ท่านอิบนุฮิษฮาก² (Ibn Hisham, n.d. : 126-127) ผู้บันทึกชีวประวัติของท่านนบีคนแรกมีความเห็นว่า ท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ เกิดในวันที่ 12 เดือนเราะบีอุลเอาวัล ท่านอิบนุฮิษฮาก¹ ได้

¹ ความหมายส่วนหนึ่งของหะดีษที่บันทึกโดยAbudawud, 1986 หะดีษหมายเลข 2426 ศอเฮียะห์ตามเงื่อนไขของมุสลิม (al-Ibani, 2000. Sahih Sunan Abi Dawud : 2/75)

² อิบนุ ฮิษฮาก มีชื่อเต็มว่า อับดุลลิลลาฮ์ มุฮัมมัด อิบนุ ฮิษฮาก อิบนุ ฮะซาล อิบนุ คิยาร เป็นบุคคลแรกที่บันทึกชีวประวัติของท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه เสียชีวิตในปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 51 หรือ 52 (Ibn Hisham, n.d. : 14-15)

รายงานอยู่ในหนังสือชีวประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด (Sirah Ibn Hisham) ซิยาต อิบน์ อับดุลมาลิก อัลญุกาอีย์ จากท่านมุฮัมมัด อิบน์ อีสฮาก อัลมัฏละบีญ์ กล่าวว่า ท่านเราะสูล ﷺ เกิดในวันจันทร์ที่ 12 เดือนเราะบิอูลเอาวัล ปีซ่าง และอิบนุ อบีซัยบะฮ์ ได้รายงานจากท่านญาบิร และอิบนุอบีซัยบะฮ์ ได้รายงานจากท่านญาบิร และอิบนุอับบาส ว่าท่านนบีเกิดในวันจันทร์ที่ 12 เราะบิอูลเอาวัล เช่นเดียวกัน และพวกเขาได้รายงานว่าเป็นที่ศนะที่แพร่หลายในหมู่นักวิชาการส่วนมาก

ส่วนเจ้าของหนังสือชื่อ "Taqwim al-'Arab Qablal Islam" (ปฏิทินอาหรับก่อนอิสลาม) ได้ตรวจสอบทางการคำนวณดาราศาสตร์อย่างละเอียดยืนยันว่าท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เกิดในวันจันทร์ที่ 9 เดือนเราะบิอูลเอาวัล ซึ่งตรงกับวันที่ 20 เมษายน ค.ศ.571 นักวิชาการบางท่านมีความเห็นว่าท่านนบีมุฮัมมัดเกิดตรงกับวันที่ 20 สิงหาคม ค.ศ.570 หรือตรงกับวันที่ 20 กันยายน ค.ศ.622 ส่วนเซค อับดุลลอฮ์ อิบน์ มุฮัมมัด อิบน์ อับดุลวะฮาบ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ "Muktasar Sirah al-Rasul" (สรุปชีวประวัติของท่านเราะสูล) ว่าท่านเราะสูล ﷺ เกิดในวันที่ 8 เดือนเราะบิอูลเอาวัล ซึ่งเป็นที่ศนะที่ข้าพเจ้ายึดถือ และมีผู้กล่าวว่าท่านนบีเกิดในวันที่ 10 เราะบิอูลเอาวัล บางท่านกล่าวว่าท่านนบีเกิดในวันที่ 12 เราะบิอูลเอาวัล ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นนบี ในเดือนเราะบิอูลเอาวัลซึ่งผ่านไปแล้วหลายวัน และตายในวันที่ 8 เดือนเราะบิอูลเอาวัล ส่วนที่ศนะที่ถูกต้องน่าจะเป็นวันจันทร์ที่ 12 เดือนเราะบิอูลเอาวัล

การยกย่องวันเกิดของท่านนบีมุฮัมมัด ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ให้แบบอย่างในการยกย่องวันเกิดของท่าน ดังปรากฏในหะดีษซึ่งรายงานโดยท่านอิหม่ามมุสลิม ซึ่งได้หิบบยกมากแล้วข้างต้น คือการถือศีลอดในวันจันทร์ ขณะเดียวกับท่านหญิงอาอิชะฮ์ ท่านอบูซุรอยเราะฮ์ และท่านอุสมะฮ์ อิบน์เซค ﷺ ได้กล่าวว่า ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ชอบถือศีลอดในวันจันทร์ เมื่อท่านถูกถามเกี่ยวกับการนี้ ท่านกล่าวว่า "มันเป็นวันที่ฉันเกิด และได้มีการแต่งตั้งการเป็นนบีแก่ฉัน"² นอกจากนั้นท่านอบูซุรอยเราะฮ์ ﷺ ยังได้รายงานหะดีษจากท่านเราะสูล ﷺ ว่าท่านได้ถือศีลอดในวันจันทร์และวันพฤหัสบดี เมื่อท่านได้ถูกถามเกี่ยวกับการนี้ ท่านกล่าวว่า "การงานจะถูกนำเสนอ (ยังอัลลอฮ์) ในวันจันทร์และวันพฤหัสบดี ดังนั้นฉันจึงชอบที่จะให้การงานของฉันถูกนำเสนอขณะที่ฉันถือศีลอด"³ การให้เกียรติ

¹ อิบน์ ฮิชาม มีชื่อเต็มว่า อุมมุฮัมมัด อิบน์ ฮิชาม อิบน์ อัยยูบ อัลหุมาวีญ์ อัลบัศรีญ์ เกิดที่เมืองบัศเราะฮ์ เสียชีวิตในปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 183 เป็นผู้ที่รวบรวมชีวประวัติของท่านเราะสูล ﷺ (Ibn Hisham, n.d. : 16)

² ความหมายส่วนหนึ่งของหะดีษที่บันทึกโดยAbudawud, 1986 หะดีษหมายเลข 2426 ศอเห์ยะห์ตามเงื่อนไขของมุสลิม (al-Albani, 2000. Sahih Sunan Abi Dawud : 2/75)

³ ความหมายของหะดีษที่บันทึกโดยAhmad, 1980 หะดีษหมายเลข 7583, 8161, 9902, 21309 (หะดีษศอเห์ยะห์)

และการมีความรักต่อท่านนบีมุฮัมมัด ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นผู้ที่เหมาะสมจะได้รับการให้เกียรติยกย่อง เนื่องจากว่าท่านเป็นศาสดาที่มีความสำคัญของโลก ในขณะที่เดียวกันท่านก็ได้รับการยกย่องจากผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมว่า เป็นผู้ที่มีความยิ่งใหญ่คนหนึ่งของโลก

ดังนั้นหน้าที่ของมุสลิมก็จำเป็นจะต้องให้เกียรติยกย่องท่าน รำลึกถึงคุณงามความดีของท่าน อัลลอฮฺ ﷻ และท่านเราะสูล ﷺ ได้ให้แบบอย่างการให้เกียรติยกย่องท่านไว้ในหลายรูปแบบด้วยกันคือ

1. การดำเนินตาม การปฏิบัติในวันเกิดของท่านคือ การถือศีลอดในวันจันทร์ ดังรายละเอียดซึ่งได้กล่าวมาแล้ว

2. การมีความรักต่อท่านเราะสูล ﷺ เพราะการมีความรักต่อท่านเราะสูลนั้นคือ สิ่งซึ่งแสดงถึงการอิมานของเขา ดังที่ท่านอนัส อิบน์ มาลิก ﷺ รายงานว่าท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า "คนหนึ่ง ในหมู่พวกท่านยังไม่ศรัทธาจนกว่าฉันจะเป็นที่รักของเขายิ่งกว่าลูกของเขา พ่อของเขา และประชาชนทั้งหลาย"¹

การมีความรักต่อท่านเราะสูล แสดงออกได้โดยการปฏิบัติตามสุนนะฮฺของท่าน ดังที่ท่านอนัสได้รายงานว่าคุณเราะสูล ﷺ กล่าวว่า "ผู้ใดที่ดำเนินตามสุนนะฮฺของฉัน แท้จริงเขารักฉัน และผู้ใดรักฉัน เขาก็จะได้อยู่กับฉันในสวรรค์"²

สรุปแล้ว การมีความรักต่อท่านเราะสูล ﷺ คือการดำเนินตามสุนนะฮฺของท่านเราะสูลนั่นเอง

3. การกล่าวเศาะลาawatต่อ ท่านนบี ﷺ เป็นส่วนหนึ่งจากการให้เกียรติยกย่อง และมีความรักต่อท่านนบี คือการกล่าวเศาะลาawatต่อท่าน อัลลอฮฺตรัสความว่า "แท้จริงอัลลอฮฺ (ได้ทรงประทานพร) และมลาอิกะฮฺของพระองค์ได้ขอพรให้แก่ท่าน (มุฮัมมัด) โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงขอพรให้แก่ท่านนบี และขอความสันติสุขให้แก่ท่านเถิด" (ความหมายสุเราะฮฺอัลอะหฺซาบ อายะฮฺที่ 56)

Abu Mas'ud al-Badri กล่าวว่า บะซ็ีร์ อิบน์ ซะอูด กล่าวว่า "โอ้ท่านเราะสูลุลลอฮฺ อัลลอฮฺทรงใช้ให้เรากล่าวเศาะลาawatแก่ท่าน แล้วเราจะกล่าวเศาะลาawatแก่ท่านอย่างไร" ท่านนบีหยุดชั่วคราวหนึ่งแล้วกล่าวว่า ท่านทั้งหลายจงกล่าวว่า "โอ้อัลลอฮฺ ได้โปรดประทานพรแก่มุฮัมมัดและแก่วงษ์วานของมุฮัมมัด" หรือถ้าหากว่ากล่าวชื่อของท่านนบีมุฮัมมัดก็ควรให้เกียรติต่อท่าน โดยกล่าวต่อว่า

¹ ความหมายของหะดีษที่บันทึกโดยal-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 14, 15 ; Muslim, 1972 หะดีษหมายเลข 70

² ความหมายของหะดีษที่บันทึกโดยal-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 2462

"ซอลลอลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม" ซึ่งมีความว่า ขออัลลอฮฺได้ทรงโปรดประทานพรและความสันติสุขแก่ท่าน การกล่าวเศาะลาวาตต่อท่านนบีเช่นนี้ไม่ต้องใช้เวลามาก ไม่ต้องใช้สถานที่เฉพาะ ไม่ว่าเขาจะเดินนอน นั่ง ออกไปทำงาน หรือพักผ่อนอยู่บ้าน หรือไม่ว่าท่านจะอยู่ในอิริยาบถใด อยู่ที่ไหนก็สามารถกล่าวเศาะลาวาตบิได้ตลอดเวลา การที่บุคคลกล่าวเศาะลาวาตนบี จะทำให้เขาได้รับพยานิสงค้อย่างมากมาย อิหม่ามอะหฺมัดได้รายงานมาจากท่านอนัส อิบนุ มาลิก رضي الله عنه กล่าวว่า ท่านเราะฮูล رضي الله عنه กล่าวว่า "ผู้ใดที่ขอพรให้แก่ฉัน 1 ครั้ง อัลลอฮฺจะทรงประทานพรให้แก่เขา 10 ครั้ง และจะทรงลบล้างความผิดของเขา 10 ความผิด"¹

ท่านอัคริมิซีย์ได้รายงานจากท่านอับดุลลอฮฺ อิบนุ มัสอูด رضي الله عنه ว่า ท่านเราะฮูล رضي الله عنه กล่าวว่า "คนแรกในบรรดามนุษย์ที่จะอยู่กับฉันในวันกิยามะฮฺ คือผู้ที่กล่าวขอพรให้แก่ฉันมากที่สุดจากพวกเขา"²

4. การปฏิบัติตามคำสั่งใช้และการละเว้นที่จะปฏิบัติตามคำสั่งห้ามของท่านนบี เพราะ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสใช้ไว้ว่า "และสิ่งใดที่เราะฮูลได้นำมาให้แก่พวกสุเจ้า สุเจ้าทั้งหลายจงปฏิบัติเถิด และสิ่งใดที่เราะฮูลห้ามพวกสุเจ้า สุเจ้าทั้งหลายก็จงยุติเถิด สุเจ้าทั้งหลายจงเกรงกลัวอัลลอฮฺ แท้จริงอัลลอฮฺ คือผู้ทรงลงโทษอย่างรุนแรงยิ่ง" (ความหมายสูเราะฮฺอัลฮัซรฺ อายะฮฺที่ 7) ท่านอนูสรอยเราะฮฺ رضي الله عنه รายงานว่าท่านเราะฮูล رضي الله عنه กล่าวว่า "เมื่อฉันใช้ท่านทั้งหลายให้กระทำการหนึ่ง ท่านทั้งหลายก็จงนำมาปฏิบัติเท่าที่ท่านทั้งหลายมีความสามารถเถิด และอันใดที่ฉันห้ามท่านทั้งหลายไม่ให้ปฏิบัติ ท่านทั้งหลายก็จงออกห่างเถิด"³

5. ดำเนินตามแบบอย่างของท่านนบี ดังที่อัลลอฮฺได้ตรัสรับรองไว้ในอัลกุรอานว่า "แน่นอนยิ่งในตัวของเราะฮูลลลอฮฺ (มุฮัมมัด) มีแบบอย่างที่ดีแล้วแก่พวกเจ้า สำหรับผู้ที่หวังจะได้รับ การตอบแทนจากอัลลอฮฺ และ (มีความศรัทธาใน) วันอากิเราะฮฺ และเขารำลึกถึงอัลลอฮฺอย่างมากมาย" (ความหมายของสูเราะฮฺอัลอะฮฺซาบ อายะฮฺที่ 21)

แบบอย่างที่ดีของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ แสดงออกให้เห็นได้ทั้งการประพฤติ การปฏิบัติ และจรรยาบรรณของท่านเราะฮูล ﷺ ที่เด่นชัดที่สุด ได้แก่ ถ้อยคำของท่านหญิงอาอิชะฮฺ ดังที่

¹ ความหมายของหะดีษที่บันทึกโดยMuslim, 1972 หะดีษหมายเลข 384, 408 และAhmad, 1980 หะดีษหมายเลข 11587, 13344

² ความหมายของหะดีษที่บันทึกโดยal-Tirmizi, 1983 หะดีษหมายเลข 3734 (อัคริมิซีย์ กล่าวว่า หะดีษนี้เป็นหะดีษศอหิยะห์)

³ ความหมายส่วนหนึ่งของหะดีษที่บันทึกโดยal-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 2462, 3445, 3928, 4061, 6380, 7323 ; Muslim, 1972 หะดีษหมายเลข 1690 ; Abudawud, 1986 หะดีษหมายเลข 4418 ; al-Tirmizi, 1983 หะดีษหมายเลข 1432 ; Ibn Majah, 1975 หะดีษหมายเลข 2553 และAhmad, 1980 หะดีษหมายเลข 97

อิหม่ามมุสลิมได้รายงานจาก อัลหะซันว่า ฉันได้ถามท่านหญิงอาอิชะฮฺ ถึงจรรยา มารยาทของท่าน เราะฮุล ﷺ นางกล่าวว่า

((فإن خلق نبي الله ﷺ كان القرآن))¹

"แท้จริง จรรยา มารยาทของท่านนบีคือ อัลกุรอาน"

การจัดงานเมาลิด

มุสลิมในบางสังคมได้แสดงออกถึงความรัก การให้เกียรติยกย่อง ท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ โดยจัดงานคล้ายวันเกิดของท่านขึ้น ณ ที่นี้สมควรที่เราจะารู้ถึงประวัติ การจัดงานเมาลิด พอเป็นสังเขป การจัดงานเมาลิดคนปีเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในโลกที่ประเทศอียิปต์ เมื่อปี ฮ.ศ. 362 ซึ่งขณะนั้นราชวงศ์ฟาติมีย์ซ็อละฮฺ อิสมาอีลียะฮฺ เป็นผู้ปกครองอียิปต์ และได้สถาปนาอาณาจักรฟาติมีย์ขึ้น ผู้ปกครองขณะนั้นได้แก่ เคาะลีฟะฮฺ อัลมุอิชลิดีนัลลาฮฺ อัลฟาติมีย์ พวกฟาติมีย์ ได้จัดงานเมาลิดขึ้น 6 งานคือ

1. เมาลิดคนบีมุฮัมมัด ﷺ
2. เมาลิดอิหม่ามอาลี อิบну อบีฏอลิบ ؑ
3. เมาลิดท่านหญิงฟาติมะฮฺ อัซซะฮฺรอฮฺ บุตรีของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และเป็นภรรยาของท่านอาลี อิบну อบีฏอลิบ
4. เมาลิดท่านหะซัน อิบну อาลี อิบну อบีฏอลิบ
5. เมาลิดท่านฮุเซน อิบну อาลี อิบну อบีฏอลิบ
6. เมาลิดท่านเคาะลีฟะฮฺ ผู้ปกครอง

บรรยากาศของงานเมาลิดสมัยนั้น เต็มไปด้วยความครึกครื้น มีการประดับประดา สถานที่ต่าง ๆ ด้วยแสงสี มีการชุมนุมกัน และอ่านอัลกุรอานที่มีสติ อ่านโคลงกลอน บทสวดดี และชีวประวัติของท่านนบี โดยผู้ที่มีเสียงดี พร้อมกันนั้นก็มีการจัดสถานที่สำหรับแจกจ่ายทานบริจาคแก่ผู้ที่ยากจนขัดสน เมื่อเคาะลีฟะฮฺ อัลอามिर บิอะฮฺกามิลลาฮฺ ได้ปกครองอาณาจักรฟาติมีย์ เขามีเสนาบดีชื่อ บักรุลญะมาลียฺ ซึ่งยึดมั่นในแนวสุนนะฮฺ

ในปี ฮ.ศ. 488 เขาได้ออกประกาศห้ามจัดงานเมาลิด ทั้งหมด นักประวัติศาสตร์บางท่านกล่าวว่า เคาะลีฟะฮฺอัลมุสตะอูลียฺ บิลลาฮฺ มีความอ่อนแอจึงไม่อาจจะจัดการใด ๆ ที่จะยกเลิก

¹ ความหมายของหะดีษบันทึกโดยMuslim, 1972 หะดีษหมายเลข 746

คำสั่งของบัคอรุลญะมาลีย์ที่ยกเลิกการจัดงานเมาลิด แต่อย่างไรก็ตามหลังจากที่บัคอรุลญะมาลีย์ ถึงแก่กรรม ก็มีการฟื้นฟูการจัดงานเมาลิดขึ้นอีก เฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเคาะลีฟะฮ์อัสลามิร บิอะฮฺกาอิมิลลาฮฺ บุตรของเคาะลีฟะฮ์อัสลามุสตะอฺลียะบิลลาฮฺ ได้ปกครองอาณาจักรฟาติมีย์ ปี ฮ.ศ. 495

ในปี ฮ.ศ. 567 อียิปต์ได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของเศาะลาฮุดดีน อัลอัยยูบีย์ ท่านยึดมั่นในแนวสุนนะฮฺ จึงได้ยกเลิกการจัดงานเมาลิดทั้งหมดทั่วอาณาจักรอัยยูบีย์ ไม่มีผู้ใดที่ฝ่าฝืนคำสั่งของท่าน นอกจากกษัตริย์อัลมุซอ็อฟฟิร อิบุสะอีด แห่งเมืองอิรบีล ซึ่งอยู่ในประเทศอิรักปัจจุบัน กษัตริย์อัลมุซอ็อฟฟิร ผู้นี้ได้แต่งงานกับน้องสาวของท่านเศาะลาฮุดดีน อัลอัยยูบีย์ ได้มีผู้เขียนหนังสือชมเชยการจัดงานเมาลิดบุคคลแรก ได้แก่ อิบูลค็อฏฏอบ อิบนุ คะฮิยะฮฺ โดยได้เขียนหนังสือที่มีชื่อว่า "อัตตันวีร ฟิเมาลิดิลบะชีร อันนะชีร" โดยที่กษัตริย์อัลมุซอ็อฟฟิร ได้ให้รางวัลเป็นเงิน 1,000 ดินาร ในหนังสือ "มिरอาตุชชะมาน" กล่าวว่ากษัตริย์อัลมุซอ็อฟฟิร เป็นผู้ประดิษฐ์อุตริกรรมเมาลิด พระองค์ได้ทรงให้จัดเตรียมอาหารเลี้ยงชั้นโดยเป็น แกะย่าง 5,000 ตัว ไก่ 10,000 ตัว ม้า 100 ตัว เนยแข็ง 100,000 ชิ้น ขนมหวาน 30,000 งาน และสิ้นค่าใช้จ่ายในการจัดงานมากกว่า 300,000 ดิรฮัม พระองค์ได้สดับฟังการอ่านขับร้องบทสรรเสริญท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ตั้งแต่เวลาซุฮฺร จนกระทั่งถึงเวลารุ่งอรุณของวันใหม่ บางครั้งพระองค์ ก็ทรงลงไปเดินกับพวกนักเดินทั้งหลายด้วย (al-Jaza'iri, 1998 : 1/362)

เนื่องจากมุสลิมบางคนมีความเห็นว่า ท่านนบีมุฮัมมัดเกิดในวันที่ 12 เดือนเราะบียะอูลเอาวัล และบางคนมีความเห็นว่าท่านนบีเกิดในวันที่ 9 เราะบียะอูลเอาวัล เพื่อจะไม่ก่อให้เกิดการขัดแย้งกัน ระหว่างมุสลิมในอียิปต์กับกษัตริย์อัลมุซอ็อฟฟิร จึงจัดงานเมาลิดในวันที่ 12 เดือนเราะบียะอูลเอาวัล ปีหนึ่งและจัดในวันที่ 9 เดือนเราะบียะอูลเอาวัลในอีกปีหนึ่ง การจัดงานเมาลิดได้ดำเนินมาตลอด สมัยของกษัตริย์อัลมุซอ็อฟฟิร จนกระทั่งพระองค์ได้สิ้นพระชนม์ในปี ฮ.ศ. 630 ก็ไม่มีใครจัดงานเมาลิดต่อมาอีกเลย จนถึงปี ฮ.ศ. 785 สุลฏอน อัชชอฮิร บัรกุก์ ได้ปกครองอียิปต์ จึงได้มีการพลิกฟื้น การจัดงานเมาลิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยที่สุลฏอน อัชชอฮิร ได้ให้ทองคำบริสุทธิ์ น้ำหนัก 10,000 มิสก้อล เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดงานเมาลิดเป็นประจำทุกปี

ในปี ฮ.ศ. 845 เป็นสมัยของสุลฏอนสียะฟูคุดดีน ยัรมุค ได้มีการจัดงานเมาลิด นบี ﷺ โดยจัดให้มีการอ่านประวัติของท่านนบีโดยละเอียด เมื่อถึงสมัยของอาณาจักรมะมาลิก ในอียิปต์ก็ได้มีการจัดงานเมาลิดเช่นกัน เฉพาะอย่างยิ่งในยุคของสุลฏอนอัชรอฟ กอยตะบาย ท่านได้ใช้ให้จัดปราสาทอย่างมโหฬาร มีชื่อว่า "อัศสุรอติก อัลอัชรอฟียะ" โดยออกค่าใช้จ่ายเป็นเงิน 36,000 ดินาร ต่อมาในปีฮ.ศ. 922 อาณาจักรอูสมานีย์ ทรุกก็ภายใต้การนำของสุลฏอนสลิมที่ 1 ได้ยกกองทัพเข้ามายึดครองอียิปต์ และได้มีการแต่งตั้งข้าหลวงประจำอียิปต์ขึ้นชื่อ เครเบย ข้าหลวงผู้นี้ได้ฟื้นฟูการจัดงานเมาลิดขึ้นด้วย

จนกระทั่งปี ฮ.ศ. 1213 ฝรั่งเศสได้เข้ายึดครองอียิปต์และได้บังคับให้ เซกค่อลีล อัลบักกรี แห่งอัลอัสฮัร จัดงานเมาลิดขึ้น โดยได้จ่ายเงินช่วยเหลือในการจัดงานครั้งนี้ 300 เหรียญ ในปี ฮ.ศ. 1220 มุฮัมมัด อาลี ได้ปกครองอียิปต์ท่านจึงได้ให้จัดงานเมาลิดขึ้นอันเป็นฉลอง 3 วัน 3 คืน ในปี ฮ.ศ. 1280 งานฉลองเมาลิดได้เปลี่ยนโฉมหน้าไปโดยมีการละเล่นต่าง ๆ มีการอ่านโคลง กลอนสรรเสริญท่านนบี ในตอนกลางคืนมีการตั้งวงซิกร (ซิกรุลลอฮฺ) ของชาวภูเขาเรีเกาะฮุสายต่าง ๆ

ในระยะหลัง ๆ มานี้ ได้มีการจัดงานเมาลิดอย่างเอิกเกริกเช่นก่อน นอกจากการจัดของชาวภูเขาเรีเกาะฮุ เมื่อถึงวันที่ 12 เราะบือลเอาวัล รัฐบาลจะประกาศให้เป็นวันหยุดราชการ 1 วัน ภายหลังเวลามัจริบ หรืออีซาอู ก็จะมีอีหม่ามประจำมัสยิดต่าง ๆ หรืออาจารย์ผู้มีชื่อเสียงแสดงปาฐกถาเกี่ยวกับชีวประวัติของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และเกียรติประวัติของท่าน มีปีหนึ่งทางการได้จัดงานรำลึกถึงเกียรติประวัติของท่านนบี โดยได้จัดให้ศิลปินผู้มีน้ำเสียงดีอ่านคำกลอนบรูคะฮฺ เป็นท่วงทำนอง คล้ายกับเสียงดนตรี

ส่วนทางด้านประชาชน ก็มีการทำขนมวันเมาลิด ตู๊กตาวันเมาลิด โคมไฟวันเมาลิดออกมาจำหน่าย แจกแก่กัน พวกเขาไม่สามารถแยกแยะเมาลิดระหว่างสุนนะฮฺกับบิดอะฮฺ มุสลิมบางคนมีความเห็นว่า การจัดงานเมาลิดเป็นสุนนะฮฺ ในขณะที่บางคนก็มีความเห็นว่า เป็น บิดอะฮฺ หรืออุตุกริกรรมที่แทรกเข้ามาในบทบัญญัติศาสนา (Ibn Kalkan, n.d. : 3/273)

การกระทำดังกล่าวนี้ ประกอบกับการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ที่ยากจน เป็นการแสดงความรู้สึกถึงการมีความรักต่อท่านนบี การให้เกียรติยกย่องท่านที่มีอยู่ภายในใจของผู้ปฏิบัติและเป็น การขอบคุณอัลลอฮฺ ต่อการที่พระองค์ได้ทรงประทานท่านเราะฮูล ﷺ มาเพื่อเป็นความเอ็นดูเมตตาแก่สากลโลก

บุคคลแรกที่จัดงานเมาลิดในเมืองมูซูล¹ (موصل) คือ เซกอุมร์ อิบนุ มุฮัมมัด อัลมุลลา กนศอและฮฺ ท่านหนึ่งที่มีชื่อเสียงแล้วผู้ปกครองเมืองอิริบิล และคนอื่น ๆ ก็ได้ปฏิบัติตาม ผู้ที่มีความเห็นว่า การจัดงานเมาลิด เป็นบิดอะฮฺหะสะนะฮฺ อีกได้แก่ อีหม่ามญะลาอุดดีน อัลฮุซัยญีย (al-Ansari, 1998 : 2/407)

ส่วนการที่ท่าน อัลฮาฟิซ อิบนุ หะญูร ได้วิเคราะห์ว่า การทำเมาลิดมาจากสุนนะฮฺ คือสิ่งที่อยู่ในหนังสือศอเหียะฮ์อัลนุกอริยีย์ และมุสลิม ว่าท่านนบี ﷺ ได้อพยพไปยังเมืองมะดีนะฮฺ ท่านพบว่าชาวยิวถือศีลอดในวันอาชูรอฮฺ (วันที่ 10 มุหัรรอหม) ท่านนบีจึงถามพวกเขา พวกเขาบอกว่า เป็น

¹ เป็นเมืองหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ในประเทศอิรักในปัจจุบัน

วันที่อัลลอฮ์ทรงทำให้ฟิรเอาน์จมน้ำตายและทรงให้นบีมุซาปลอดภัย เราจึงถือศีลอดเพื่อเป็นการขอบคุณอัลลอฮ์ ท่านนบีจึงกล่าวว่า เราควรที่จะดำเนินตามมุซาซึ่งกว่าพวกท่าน ท่านจึงหยิบยกหะดีษนี้มาเป็นหลักฐานในการทำมาเถิดว่ามีร่องรอยมาจากสุนนะฮ์ (al-'Asqalani, 1986 : 4/290-291)

ส่วนนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่า การจัดงานเมาลิด เป็นบิเดอะฮ์เกาะบียะฮ์ (บิเดอะฮ์ที่น่ารังเกียจ) โดยให้เหตุผลว่าไม่ปรากฏว่ามีการจัดงานเมาลิดในขณะที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ มีชีวิตอยู่ ไม่มีการจัดงานเมาลิดในสมัยเคาะลีฟะฮ์อับดุลอะซีซ เคาะลีฟะฮ์อุมัยร เคาะลีฟะฮ์อุมัยมาน เคาะลีฟะฮ์อาลี ๓ และบรรดาปราชญ์ใน 3 ศตวรรษแรกที่ดี (คอบรุลกูรูน) และบรรดาอิหม่ามต่าง ๆ เช่น อิหม่ามอับดุลอะซีซ อิหม่ามมาลิก อิหม่ามชาฟีอีย์ อิหม่ามอะหมัด อิบนุ ฮันบัล อิหม่ามบุคอรี อิหม่ามมุสลิม ฯลฯ ก็ได้ส่งเสริมให้จัดงานเมาลิดของท่านนบี หรืองานวันเกิดของคนหนึ่งคนใด และไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์ เวลาและสถานที่ในการกล่าวเศาะลาวัต และกล่าวสลามต่อท่านนบี ท่านอบูสุรเราะฮ์ ได้รายงานที่ท่านเราะฮ์ลุส กล่าวไว้ความว่า “ท่านทั้งหลาย จงอย่าทำให้บ้านของพวกท่านเป็นกุฎี และจงอย่าทำให้กุฎีของฉันเป็นวันสำคัญ ท่านทั้งหลายจงกล่าวเศาะลาวัตแก่นั้น แท้จริงการกล่าวเศาะลาวัตของพวกท่านจะถึงนั้น ไม่ว่าท่านทั้งหลายจะอยู่ ณ ที่ใด”¹

ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่ท่านทั้งหลายจะต้องเจาะจงหรือกำหนดวัน หรือโอกาสเฉพาะในการกล่าวเศาะลาวัต และกล่าวสลามต่อท่านนบี ขณะเดียวกันหะดีษนี้ ก็ระบุห้ามมิให้มุ่งไปยังกุฎีของท่านนบีเพื่อกล่าวเศาะลาวัตและกล่าวสลามกับท่าน ขณะเดียวกัน อิหม่ามมาลิกไม่ชอบที่จะให้ชาวเมืองมะดีนะฮ์ จะเข้าไปยังกุฎีของท่านนบี ทุกครั้งที่เขาเข้าไปยังมัสญิดนบี ﷺ เพราะบรรดามุสลิมรุ่นก่อน (สะลัฟ) ไม่เคยปฏิบัติเช่นนี้

3) การทำบุญเนื่องในวันอาชูรอ

มุหัรรอหม เป็นเดือนแรกของปฏิทินอิสลาม เป็นหนึ่งในบรรดาสี่เดือนที่ต้องห้ามซึ่งอิสลามได้ส่งเสริมให้มุสลิมถือศีลอดกันในเดือนดังกล่าว ท่านเราะฮ์ลุส ﷺ กล่าวว่า

2((أفضل الصيام بعد رمضان شهر الله المحرم))

ความว่า "การถือศีลอดที่ประเสริฐที่สุดหลังจากเดือนรอมฎอนคือ การถือศีลอดในเดือนมุหัรรอหมของอัลลอฮ์"

¹ ความหมายของหะดีษบันทึกโดย Ibn Majah, 1975 หะดีษหมายเลข 1098 และ Ahmad, 1980 หะดีษหมายเลข 2/203

² ส่วนหนึ่งของหะดีษบันทึกโดย Muslim, 1972 หะดีษหมายเลข 1163

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การถือศีลอดในวัน *อาชูรออ* ส่วนวันที่สำคัญในเดือน *มุหัรรอหม* ได้แก่วัน *อาชูรออ* คือวันที่ 10 เดือน *มุหัรรอหม* อิหม่าม อันนะวะวี¹ กล่าวว่า “อุลามาอส่วนใหญ่ทั้ง สละฟและเคาะลัฟต่างมีความเห็นพ้องกันว่า วัน *อาชูรออ* คือวันที่สิบของเดือน *มุหัรรอหม*” (al-Nawawi, n.d. : 6/352)

ยิวกับการถือศีลอดในวัน *อาชูรออ*

วัน *อาชูรออ* เป็นวันหนึ่งที่ชาวยิวให้ความสำคัญด้วยการถือศีลอด และถือว่าเป็นวัน อีดวันหนึ่งของพวกเขา เพราะพวกเขาเชื่อว่าวัน *อาชูรออ* ตรงกับวันที่อัลลอฮ์ได้ทรงทำให้ นบีมุซา และบনীอิสราอีลรอดพ้นจากการจับกุมของฟิรเอาน์และทำให้ฟิรเอาน์และกองทัพทหารจมน้ำทะเล ดังนั้น นบีมุซาจึงถือศีลอดในวันนี้เพื่อแสดงความขอบคุณต่ออัลลอฮ์ ﷻ²

คริสเตียนกับการถือศีลอดในวัน *อาชูรออ*

เช่นเดียวกับชาวคริสต์ที่ให้ความสำคัญกับวัน *อาชูรออ* ด้วยการถือศีลอดในวันนั้น³ ส่วนเหตุผลนั้นอาจเป็นเพราะว่านบีอิซาเคยถือศีลอดในวันนั้นตามบัญญัติของนบีมุซาซึ่งยังไม่ถูกลบ ล้าง เพราะบัญญัติต่าง ๆ ของคริสต์ส่วนใหญ่จะรับมาจากคัมภีร์เตารอต (al-'Asqalani, 1986 : 4/291)

กูเรชกับการถือศีลอดในวัน *อาชูรออ*

ถึงแม้ว่าชีวิตความเป็นอยู่ด้านศาสนาของชาวอาหรับก่อนการเป็นเราะสุลของ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จะเต็มไปด้วยการบูชาเจว็ดรูปปั้นต่าง ๆ แต่ก็มีบางสถานที่และวันสำคัญที่พวกเขาเชิด ชูและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ในบรรดาวันสำคัญดังกล่าว คือวัน *อาชูรออ* ซึ่งพวกเขาจะพากันถือ ศีลอดในวันนั้นอย่างพร้อมเพรียงกันและจัดงานฉลองอย่างเอิกเกริก (al-'Asqalani, 1986 : 4/288)

¹ อิหม่ามอันนะวะวีมีชื่อเต็มว่า อะห์ยา อิบน์ อะรอฟ อิบน์ มุรีซ อิบน์ อะฮ์มัด อันนะวะวี อัลคิมขกี้อัซซาฟิอีย เกิดเมื่อปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 631 ณ เมืองนะวา กรุงดามัสกัส ประเทศซีเรีย เป็นปราชญ์ทางด้านฟิกฮ์ หะดีษ ภาษาศาสตร์ และมีความเชี่ยวชาญในอีกหลายสาขาวิชา มีผลงาน ด้านตำรามากมาย เช่น เราฎาะฮ์ฎอูลิบีน อุมมะฮ์อัลมุฟตีน ตะฮ์ซิบอุลศมาอูวัลลุลฆอด วิทยาอัครคอลลีฮิน และอื่น ๆ เสียชีวิตเมื่อปีฮิจเราะฮ์ ศักราชที่ 677 ณ เมืองนะวา (Kahalah, 1957 : 13/202 ; Tatai, 1994 : 9-12)

² ความหมายของหะดีษบันทึกโดย al-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 2004, 2005, 3397, 3943

³ ความหมายของหะดีษบันทึกโดย Muslim, 1972 หะดีษหมายเลข 1131

อาชูรอในบทบัญญัติของอิสลาม

ในขณะที่ท่านเราะสูล ﷺ ฟานักอยู่ที่นครมักกะฮะนั้น ท่านได้ถือศีลอดในวันอาชูรออย่างต่อเนื่องตามชาวกุเรช หลังจากที่ท่านได้อพยพมายังนครเมดีนะฮ์ท่านพบว่าชาวยิวก็ถือศีลอดในวันอาชูรอเช่นเดียวกัน ดังนั้นท่านจึงสั่งให้บรรดาเศาะหาบะฮ์ทำการถือศีลอดตามด้วย ซึ่งการถือศีลอดในช่วงนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่วายิบสำหรับมุสลิมทุกคน จนกระทั่งฟิรฎูการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนถูกประทานลงมาในปีที่สองแห่งฮิจเราะฮ์ศักราช ดังนั้น การถือศีลอดวันอาชูรอจึงกลายเป็นสุนนะฮ์มูอัคคะดะฮ์เท่านั้นตามทัศนะของอุลามาอ์ส่วนใหญ่ (al-'Asqalani, 1986 : 4/212-214)

ความสำคัญของวันอาชูรอ

ท่านเราะสูลุลลอฮ์ได้สั่งกำชับให้ประชาชาติมุสลิมถือศีลอดในวันอาชูรอเพื่อเป็นการขอบคุณต่อเอกองค์อัลลอฮ์ที่ทรงทำให้ นบีมุซาและบনীอิสรออีลรอดพ้นจากการตามล่าของฟิรฎอนและกองทัพของเขา¹

การปฏิบัติของมุสลิมจะต้องแตกต่างกับยิวและคริสเตียน

การเรียกร้องเชิญชวน (อะฮฺวะฮ์) ของท่านเราะสูล ﷺ ในระยะแรกนั้น ท่านพยายามจะปฏิบัติให้สอดคล้องกับบัญญัติของยิวและคริสต์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แม้แต่ทรงผม เพื่อจะโน้มน้าวพวกเขาให้เข้ารับอิสลาม แต่แล้วท่านเห็นว่าวิธีการดังกล่าวไม่เกิดผลแต่อย่างใด ดังนั้น ท่านจึงประกาศจุดยืนใหม่ด้วยการปฏิบัติศาสนกิจต่าง ๆ ที่ค้านกับบัญญัติของเขาเหล่านั้น เช่นเดียวกับการถือศีลอดวันอาชูรอ ซึ่งชาวยิวและคริสต์จะถือศีลอดกันในวันอาชูรอ หรือวันที่สิบของเดือนมูฮัรรมวันเดียวเท่านั้น ดังนั้นท่านเราะสูล ﷺ จึงสั่งให้ถือศีลอดเพิ่มก่อนหน้าวันที่สิบอีกหนึ่งวัน (วันที่เก้า) หรือหลังจากนั้นอีกหนึ่งวัน (วันที่สิบเอ็ด) เพื่อให้ค้านกับการปฏิบัติของชาวยิวและคริสต์ (al-'Asqalani, 1986 : 4/228) ท่านกล่าวไว้ความว่า “หากแม้ว่าฉันยังมีชีวิตถึงปีหน้า อินชาอัลลอฮ์ เราจะถือศีลอดกันในวันที่เก้า (อีกวันหนึ่ง)”²

และหลักฐานจากหะดีษของท่านเราะสูลที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการปฏิบัติของมุสลิมที่จะต้องปฏิบัติให้แตกต่างกับชาวยิวและคริสต์ ดังที่ท่านกล่าวไว้ความว่า “จงถือศีลอดในวัน

¹ ความหมายของหะดีษบันทึกโดยMuslim, 1972 หะดีษหมายเลข 1130

² ความหมายของหะดีษบันทึกโดยMuslim, 1972 หะดีษหมายเลข 1134

อาชูรอ และจงทำให้แตกต่างจากการถือศีลอดของชาวยิว ด้วยการถือศีลอดอีกวันหนึ่งก่อนวันอาชูรอ หรืออีกวันหนึ่งหลังจากนั้น”¹

วิธีการถือศีลอดในวันอาชูรอ

อุละมาอ์ได้วางลำดับความประเสริฐของการถือศีลอดวันอาชูรอออกเป็นสามลำดับดังนี้คือ (al-‘Alqalani, 1986 : 4/289)

1. ถือศีลอดต่อเนื่องกันสามวัน คือวันที่ 9 - 11 ถือว่าเป็นถือศีลอดที่ประเสริฐที่สุด
2. ถือศีลอดติดต่อกันเพียงสองวัน คือวันที่ 9-10 หรือ 10 -11 ถือว่าเป็นการถือศีลอดที่มีความประเสริฐรองลงมา
3. ถือศีลอดในวันอาชูรอหรือวันที่สิบวันเดียว ถือว่าเป็นการถือศีลอดที่มีความประเสริฐน้อยที่สุด (al-Haitami, n.d. : 2/68)

ความประเสริฐของการถือศีลอดในวันอาชูรอ

การถือศีลอดในวันอาชูรอสามารถลบล้างความผิดต่างๆ สำหรับหนึ่งปีที่ผ่านมา²

กิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการถือศีลอดในวันอาชูรอ

ไม่มีรายงานที่เชื่อถือได้ว่าในสมัยท่านเราะสูล ﷺ และบรรดาเศาะหาบะฮ์ ตลอดจนชนรุ่นแรกในหมู่สะลัฟ มีการปฏิบัติหรือส่งเสริมให้ปฏิบัติกิจกรรมอื่นจากการถือศีลอดในวันอาชูรอนี้ ซึ่งมีมุสลิมบางกลุ่มได้ปฏิบัติกิจอื่นอีกในเดือนมุหัรรม หมายถึงเดือนต้องห้าม จึงไม่ยอมปฏิบัติกิจต่าง ๆ ไปตามปรกติ กิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่นอกเหนือจากบทบัญญัติอิสลาม ได้แก่

1. การไม่ปฏิบัติกิจการต่าง ๆ ในเดือนมุหัรรม เช่น ห้ามนิกาฮ์ ห้ามสู้ออ ห้ามทำบุญ ห้ามก่อสร้างบ้าน การปลูกต้นไม้ การย้ายบ้าน ตลอดจนไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ผิดต่าง ๆ โดยมีความเห็นว่าเดือนนี้เป็นเดือนที่ต้องห้าม จึงห้ามกระทำการต่าง ๆ ทั้งหมด ความเป็นจริงแล้วเดือนมุหัรรมเป็นเดือนที่ต้องห้ามการทำความผิดเท่านั้น ไม่ได้ห้ามมิให้กระทำการอื่น ๆ แต่อย่างใด

¹ ความหมายของหะดีษบันทึกโดยAhmad, 1980 หะดีษหมายเลข 2155 (หะดีษศอหีษะห์)

² ความหมายของหะดีษบันทึกโดยMuslim, 1972 หะดีษหมายเลข 1162

2. การนำเอาข้าว ถั่ว งา และเครื่องประกอบอื่น ๆ มากวนรวมกัน โดยเรียกอาหารนี้ว่า “ขนมอาซุรฮอ” หรือบางท้องถิ่นเรียกว่า “หะริซฮา” เพื่อเป็นการรำลึกถึงเหตุการณ์ของท่านนบีฮุหซึ่งโดยสารเรือไปเนื่องจากอัลลอฮฺทรงให้เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมโลกครั้งใหญ่เพื่อลงโทษบรรดาผู้ที่ไม่ศรัทธาค่ออัลลอฮฺ และไม่เชื่อฟังคำตักเตือนของท่านนบีฮุห เรือได้แล่นไปเป็นเวลานาน อาหารต่าง ๆ จึงร่อยหรอลงจนกระทั่งอัลลอฮฺ ¹ ทรงให้น้ำลดและเรือไปจอดอยู่บนภูเขาญดีศ นักวิชาการบางท่านมีความเห็นว่าภูเขาภูนี้อยู่ทางตอนเหนือของประเทศอิรัก และบางท่านก็มีความเห็นว่าภูเขาภูนี้อยู่ในตุรกี ดังนั้นผู้ที่อยู่ในเรือจึงได้รวบรวมเอาสิ่งของที่เหลือมารวมกันกวนเป็นอาหาร เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในวันอาซุรฮอ (มุณีร มุฮัมมัด, 2548 : 19)

ความจริงแล้วการกวนอาหารนี้เป็นเพียงความเข้าใจของบุคคล ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าการกวนอาหารนี้เกิดขึ้นจริงสำหรับการกวนอาหารรับประทานนั้นย่อมทำได้จะประดิษฐ์ประคองเป็นรูปแบบใดก็ได้ จะกวนรับประทานกันเมื่อไรก็ได้ วันใดเดือนใดก็ได้ เพราะมันไม่มีความเกี่ยวข้องกับวันอาซุรฮอ หรือเดือนมุหัรรัม หรือเหตุการณ์ของท่านนบีฮุหแต่อย่างใด

3. การเจาะจงทำเศาะดาเกาะฮฺ และเอื้อเฟื้อแผ่แก่ลูกหลานในวันอาซุรฮอ โดยปฏิบัติตามคำชี้แนะของท่านเราะฮูล ในหะดีษฎออิฟที่ว่า

((من وسع على أهله يوم عاشوراء وسع الله عليه سنته كلها))¹

ความว่า “ผู้ใดที่โอบอ้อมอารีแก่ครอบครัวของเขาในวันอาซุรฮอ อัลลอฮฺก็จะให้ความโอบอ้อมอารีแก่เขาตลอดปีที่เขามีความโอบอ้อมอารี”

4. การละหมาดในรูปแบบเฉพาะ โดยอาศัยหะดีษซึ่งรายงานโดยอบูซุรฮอเราะฮฺว่า

((من وسع على عياله يوم عاشوراء أوسع الله عليه سائر سنته))²

ความว่า “ผู้ใดที่มีความกว้างขวางแก่ลูกของเขาในวันอาซุรฮอ อัลลอฮฺก็จะทรงประทานความกว้างขวางตลอดปีของเขา”

¹ หะดีษบันทึกโดยIbn Hajar หะดีษหมายเลข 28

² หะดีษบันทึกโดยal-Albani หะดีษหมายเลข 6824 และIbn Abdulbadi หะดีษหมายเลข 49

((من صلى فيه أربع ركعات يقرأ في كل ركعة، الحمد لله مرة، وقل هو الله أحد إحدى وخمسين مرة غفر الله له ذنوب خمسين عاما))

ความว่า “ผู้ใดละหมาดในวันอาชูรออ 4 รอกอะฮฺ โดยที่เขาอ่านในทุกรอกอะฮฺ “อัลฮัมดุลิลลาฮฺ” 1 ครั้ง และอ่านกุลฮุวัลลอฮฺอะหฺด 51 ครั้ง อัลลอฮฺจะทรงอภัยโทษให้แก่เขาในความผิด 50 ปี”

หะดีษต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นหะดีษที่ไม่สอเหี้ยหะห์ กล่าวคือ เป็นหะดีษฎออิฟ (Abu Shamah, 1981 : 76) ซึ่งหะดีษฎออิฟนั้นมีสามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานในการปฏิบัติศาสนกิจได้¹

5. การแสดงความโศกเศร้าเสียใจในวันอาชูรออ เพื่อรำลึกถึงการที่อิหม่ามฮุเซน อิบน์ อาลี ถูกสังหารที่ตำบลกัรบะลาฮฺในวันนี้

6. การอ่านคุตบะฮฺเฉพาะสำหรับวันอาชูรออ เพราะไม่ปรากฏหลักฐานที่ถูกต้องยืนยันว่า ให้มีการอ่านอุอาเฉพาะในวันนี้ (มุณีร มุฮัมมัด, 2548 : 19)

ถึงแม้ว่าการถือศีลอดในวันอาชูรออเป็นสุนนะฮฺที่ส่งเสริมให้ปฏิบัติ (สุนนะฮฺมุอักกะดะฮฺ) ตามทัศนะของอุลามาส่วนใหญ่ แต่ก็มิมีรายงานจากอับดุลลอฮฺ อิบน์ อับบาส กล่าวว่า “ฉันไม่เคยเห็นท่านเราะฮูล ﷺ ให้ความสำคัญกับการถือศีลอดมากกว่าวันนี้ หมายถึงวันอาชูรออ และการถือศีลอดในเดือนนี้ หมายถึงเดือนรอมฎอน”²

ท่านเราะฮูลไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับการถือศีลอดในวันอาชูรออเท่านั้น ข้าท่านยังมีคำสั่งให้บรรดาเคาะหาบะฮฺของท่านออกป่าวประกาศตามหมู่บ้านต่าง ๆ ให้ทุกคนถือศีลอดกันในวันอาชูรอออีกด้วย ด้วยคำกล่าวที่ว่า “จงป่าวประกาศแก่ประชาชนว่า ผู้ใดที่ได้ทานอะไรลงไปแล้วก็จง (หยุดทานและ) ถือศีลอดในเวลาที่ยังเหลืออยู่ และผู้ใดที่ยังไม่ได้ทานอะไรลงไปก็จงถือศีลอดเสีย เพราะวันนี้คือวันอาชูรออ”³ เช่นเดียวกับบรรดาเคาะลีฟะฮฺทั้งสี่ ซึ่งทุกท่านต่างให้ความสำคัญกับการถือศีลอดในวันอาชูรออเป็นอย่างมาก (Aujazulmasalik : 5/96) ดังที่มีรายงานจากอุมัร อิบน์ อัลกอฎฏอบว่า ท่านได้ส่งตัวแทนให้เป่าประกาศแก่ประชาชนว่า “พรุ่งนี้เป็นอาชูรออ ดังนั้นพวกเจ้าทั้งหลายจงถือศีลอดเสีย และจงสั่งกำชับให้ลูกเมียของพวกเจ้าถือศีลอดด้วย”⁴ และท่านมูอาวียะฮฺ อิบน์ อับดุลฟิษาน ได้

¹ คุมะห์มูด อัจญะฮาน: ตัยสิรมุสฏอละฮฺ อัลหะดีษ หน้า 134 ; อัลคูลเลาะ การ์นา, 2004 : มัดคอลล อัลหะดีษ อันนะบะวีฮฺ หน้า 72

² ความหมายส่วนหนึ่งของหะดีษบันทึกโดยal-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 2006

³ ความหมายส่วนหนึ่งของหะดีษบันทึกโดยal-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 2007

⁴ ความหมายส่วนหนึ่งของหะดีษบันทึกโดยMalik, 1988 หะดีษหมายเลข 668

กล่าวปราศรัยในวันอาชูรอหลังจากเทศกาลฮัจญ์ว่า “บรรดาอุลามาอฺของพวกท่านอยู่ไหน ? วันนี้คือวันอาชูรอ อัลลอฮฺไม่ได้บังคับให้พวกท่านถือศีลอดในวันนี้ แต่ฉันเป็นคนถือศีลอดในวันนี้ ดังนั้นผู้ใดในหมู่พวกเจ้าพอใจที่จะถือศีลอดก็จงถือเสีย และผู้ใดที่จะทานอาหาร (ไม่ถือศีลอด) ก็จงทานเสีย”¹

4) การทำบุญเนื่องในคืนนิศฟูชะอฺบาน

คำว่า *นิศฟู* เป็นคำภาษาอาหรับหมายถึง ครึ่งหนึ่ง ส่วนคำว่า *ชะอฺบาน* หมายถึง เดือนที่แปดของปฏิทินอิสลาม เมื่อรวมคำทั้งสองนี้แล้ว จึงหมายถึง วันที่สิบสี่ของเดือนชะอฺบาน อันเป็นเดือนที่แปดแห่งปฏิทินอิสลาม ซึ่งในคำคินนี้มีผู้ให้ความสำคัญโดยการละหมาดสองรอกอะฮฺในรอกอะฮฺแรกหลังจากอ่านฟาตีหะฮฺเสร็จแล้วให้อ่านสุเราะฮฺอัลกาฟิรูน ส่วนรอกอะฮฺที่สองหลังจากอ่านสุเราะฮฺฟาตีหะฮฺเสร็จแล้วให้อ่านสุเราะฮฺอัลอิคลาส และภายหลังจากละหมาดเสร็จแล้วจากนั้นก็ให้อ่านสุเราะฮฺยาซีน 3 จบ

อ่านสุเราะฮฺยาซีนจบแรก ให้ขออุอาตอ์พระองค์อัลลอฮฺให้มีอายุยืนเพื่อจะได้ปฏิบัติอิบาดะฮฺต่อพระองค์อัลลอฮฺต่อไป

อ่านสุเราะฮฺยาซีนจบที่สอง ให้ขออุอาตอ์พระองค์อัลลอฮฺให้พ้นภัยอันตรายต่าง ๆ อีกทั้งขอให้เพิ่มพูนริสกีที่หะลาอย่างมากมาย เพื่อเป็นทุนในการประกอบศาสนาคือพระองค์อัลลอฮฺ

อ่านสุเราะฮฺยาซีนจบที่สาม ให้ขออุอาตอ์พระองค์อัลลอฮฺให้ตนเองมีจิตใจที่ยึดมั่นต่อพระองค์และศาสนาของพระองค์เพิ่มขึ้นเรื่อยไปโดยไม่เสื่อมคลาย

จากนั้นก็ขออุอาตอ์นิศฟูชะอฺบาน (การิม วันแอมะละะ, อ้างถึงในมุรืด ทิมะเสน, 2544 : 8) การกระทำดังกล่าวไม่พบแบบฉบับจากท่านเราะฮฺสูล ﷺ หรือไม่พบว่าท่านสั่งใช้ให้เรากระทำและเศาะหาบะฮฺก็มิได้กระทำดังกล่าวดังนั้น ฉะนั้น จึงควรละทิ้งการปฏิบัติ

สาเหตุของการให้ความสำคัญกับคืนนิศฟูชะอฺบาน

นักวิชาการกลุ่มหนึ่งได้อธิบายถึงคุณค่าของคืนนิศฟูชะอฺบาน โดยอ้างหลักฐานจากอัลกุรอานว่า

¹ ความหมายส่วนหนึ่งของหะดีษบันทึกโดย al-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 2003 และ Muslim, 1972 หะดีษหมายเลข 1129

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْمُبْرَكَةِ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿٤٣﴾ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾ (سورة الدخان الآية : 3-4)

ความว่า “แท้จริงเราได้ประทานอัลกุรอานในคืนอันจำเริญ แท้จริงเราเป็นผู้ตักเตือน

(1) ในคืนนั้น ทุก ๆ กิจการที่สำคัญถูกจำแนกไว้แล้ว” (สุเราะฮ์อัลกอกศร อายะฮ์ที่ 1-2)

สองอายะฮ์ดังกล่าว ญุมฮูรุลลามอาอ์ (มติส่วนใหญ่ของนักวิชาการ) มีทัศนะว่าคืนอันจำเริญข้างต้น คือ คืนลัยละตุลลอกศร บางท่านกล่าวว่าคืนดังกล่าว คือ คืนนิศฟูชะอฺบาน ซึ่งทัศนะดังกล่าวถือว่าใช้ไม่ได้ เนื่องจากพระองค์อัลลอฮ์ทรงกล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า “เดือนรอมฎอน คือ เดือนที่อัลกุรอานถูกประทานลงมาในเดือนนั้น”¹ ซึ่งถือว่าเป็นหลักฐานที่ชัดเจนแล้วว่า อัลกุรอานถูกประทานในเดือนรอมฎอน อีกทั้งในสุเราะฮ์อัลคูกอนก็กล่าวอ้างว่าคืนที่อัลกุรอานถูกประทานเป็นคืนที่มีความจำเริญ ซึ่งมีใช้คืนนิศฟูชะอฺบานแต่อย่างใด

ส่วนอิบนุ กะษีร ได้กล่าวไว้ว่า “บุคคลใดที่กล่าวว่าคืนอันจำเริญหมายถึงคืนนิศฟูชะอฺบาน ถือว่าเป็นทัศนะที่ห่างไกลมากเนื่องจากหลักฐานในอัลกุรอานได้ยืนยันถึง (การประทานอัลกุรอานใน) เดือนรอมฎอน” (1997 : 4/163)

ด้วยทัศนะที่ว่าคืนอันจำเริญ หมายถึง คืนนิศฟูชะอฺบานนี้เอง ทำให้มุสลิมบางคนถึงกับเชื่อว่าคืนดังกล่าวพระองค์อัลลอฮ์ทรงกำหนดอายุ ริสกี๊ (ปัจเจกยังชีพ) ความผาสุก และพระองค์จะทรงลบล้างความทุกข์ยากให้หมดไป โดยพยายามทำอิบาดะฮ์ต่าง ๆ ทั้งในมัสยิด หรือที่บ้าน หรือพยายามอ่านสุเราะฮ์ยาซีน และขอดุอาอ์เพื่อให้พระองค์อัลลอฮ์ทรงลดความผิดและขจัดทุกข์ภัยต่าง ๆ ให้หมดไปจากชีวิตของตน จากนั้นก็ขอสิ่งที่เป็นความสุข ความสมหวัง และขอให้เพิ่มพูนริสกี๊ให้แก่คนมาก ๆ แทนที่ (มุริด ทิมะเสน, 2544 : 7)

ที่มาของการประกอบพิธีกรรมในคืนนิศฟูชะอฺบาน

การประกอบพิธีกรรมในคืนนิศฟูชะอฺบานเกิดขึ้นเมื่อฮิจญ์เราะฮ์ศักราชที่ 448 ที่มัสยิดอัลอักศอ ซึ่งท่านอิหม่ามอัลญูรฎูสี๊ได้เล่าไว้ว่า มีชายคนหนึ่ง (ที่ชื่อ อิบน์ อิบิลหรรออ) มุ่งหน้ามายังบัยตุลมักดิส จากนั้นเขาก็ยื่นละหมาดในคืนนิศฟูชะอฺบานในมัสยิดอัลอักศอ ต่อมาก็มีบุคคลมาละหมาดเป็นมะอุมูมเขาจากคนหนึ่งเป็นสอง สาม สี่คน จนกระทั่งมีจำนวนมาก ครั้นพอในปีถัดมาเขาก็ละหมาดพร้อมกับมะอุมูมจำนวนมากมาย จากนั้นการกระทำดังกล่าวได้แพร่กระจายไปตามมัสยิดต่างๆ

¹ ความหมายของอายะฮ์ที่ 3 สุเราะฮ์อัลคูกอน

จนกระทั่งขจรกระจายไปทั่วประเทศ สุกท้ายเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปสำหรับนักทำอียาคะฮ์ (Abi Shamah, 1981 : 32 ; al-Khabari, n.d. : 220)

ทัศนะของอุลามาอ์เกี่ยวกับนิศฟูชะฮฺอุมาน

Ibn Taimiyah กล่าวว่า “การรวมตัวในมัสยิดเพื่อทำการละหมาดที่กำหนดไว้แล้ว เจกเช่นการรวมตัวละหมาด 100 รอกอะฮ์ด้วยการอ่าน กุลหฺวุล์ลอสฺฮฺอะหัด จำนวนหนึ่งพันจบ เช่นนี้ถือ ว่าเป็นอุตริกรรมที่เกิดขึ้นมาใหม่ ซึ่งไม่พบแม้แต่เพียงคนเดียวจากนักวิชาการที่ส่งเสริมให้กระทำ เช่นนั้น” (n.d. : 2/262)

อาลี อิบน์ อิบรอฮีม กล่าวว่า “จากการปฏิบัติในคำกีนนิศฟูชะฮฺอุมานด้วยการ ละหมาดอัลฟิยะฮฺฮฺมึหนึ่งร้อยรอกอะฮ์ แต่ละรอกอะฮ์อ่านสุเราะฮ์อัลอิกลาศสิบจบ โดยกระทำเป็น ญะมาอะฮ์ การกระทำดังกล่าวไม่พบจากหะดีษเว้นไว้แต่ว่าจะเป็นหะดีษฎออีฟหรือก็เป็นหะดีษเมาฎีวะ (Abadi, 1990 : 3/367)

สุนนะฮ์ที่ควรถือปฏิบัติในเดือนนิศฟูชะฮฺอุมาน

ในเดือนนิศฟูชะฮฺอุมานมีความประเสริฐเหมือนกับเดือนอื่น ๆ ซึ่งในเดือนนี้ท่าน เราะฮฺลุล ﷺ ได้ปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่างไว้กับประชาชาติของท่านด้วยการถือศีลอดในเดือนนี้ และ ท่านให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ดังหะดีษที่รายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮ์ได้กล่าวไว้ความว่า “ปรากฏ ว่าท่านเราะฮฺลุลถือศีลอด จนกระทั่งพวกเราจะกล่าวว่า ท่านเราะฮฺลุลจะไม่ละเว้นการถือศีลอดอีกเลย และ ท่านไม่ถือศีลอดจนกระทั่งพวกเราจะกล่าวว่า ท่านเราะฮฺลุลจะไม่ถือศีลอดอีกเลย ฉันไม่เคยเห็นท่าน เราะฮฺลุลถือศีลอดครบสมบูรณ์ (ถือครบเดือน) นอกจากเดือนรอมฎอนเท่านั้น และฉันไม่เคยเห็นท่าน เราะฮฺลุลถือศีลอดมากไปกว่าเดือนชะฮฺอุมานอีกเลย”¹

จากหะดีษข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ท่านเราะฮฺลุล ﷺ ให้ความสำคัญกับการถือศีลอดเป็น อย่างมาก โดยที่แทบจะกล่าวได้ว่าถือศีลอดเทียบเท่ากับเดือนรอมฎอน ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ในเดือน รอมฎอนไม่ปรากฏหลักฐานว่าท่านเราะฮฺลุลจะปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างอื่น ดังนั้น เป็นสิ่งที่สมควรอย่าง ยิ่งในการที่จะยึดถือปฏิบัติโดยการปฏิบัติตามท่านเราะฮฺลุล ﷺ โดยการให้ความสำคัญกับการถือศีลอด

¹ ความหมายของหะดีษบันทึกโดยal-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 1969, 1970

และละทิ้งในสิ่งที่ไม่มีความสำคัญมาขึ้นอันชัดเจน เพื่อที่จะได้รับความผาสุกทั้งในโลกดุนยา และ อาคิเราะฮ์

5) การทำบุญในเดือนรอมฎอน

เดือนรอมฎอนเป็นเดือนที่เก่าในปฏิทินอิสลาม ในเดือนนี้มีบทบัญญัติหนึ่งที่มีความสำคัญต่อชาวมุสลิมคือการถือศีลอด เป็นเดือนแห่งการทดสอบถึงความมีอีมานต่อพระผู้เป็นเจ้าของเขา อันเนื่องมาจากการถือศีลอดนั้นมิสามารถมองเห็นได้โดยภายนอก แต่จะต้องอาศัยถึงความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติ ด้วยเหตุดังกล่าวอัลลอฮ์ จึงได้ให้การถือศีลอดนั้นเป็นของพระองค์ และ พระองค์จะเป็นผู้ที่ตอบแทนเอง

การทำความดีในเดือนนี้จะได้รับภาคผลมากมาย การกระทำที่เป็นสุนัตจะได้รับผลบุญเสมือนการปฏิบัติที่เป็นฟิรดู และการปฏิบัติที่เป็นฟิรดูจะได้ผลบุญมากถึง 70 เท่า ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บรรดามุสลิมชวนชวนทำความดีในเดือนนี้กันอย่างแข็งขัน และการทำความดีในเดือนนี้มีอยู่คินหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า คินลัยละตุลกอครุ หากผู้ใดทำความดีตรงกับคินนี้แล้ว เขาจะได้รับผลบุญเสมือนเขาได้ทำความดีมากกว่าหนึ่งพันเดือน หรือ 83 ปี 4 เดือน เกี่ยวกับเรื่องนี้อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานของพระองค์ว่า

﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ حَمِيمٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ (سورة القدر الآية : 3)

ความว่า “คินอัลกอครุนั้นคิ่งกว่าหนึ่งพันเดือน” (สุเราะฮ์อัลกอครุ อายะฮ์ที่ 3)

อายะฮ์ข้างต้นชี้ให้เห็นว่า การทำความดีที่ตรงกับค้ำคินดังกล่าวที่เรียกว่า คินลัยละตุลกอครุ จะได้รับภาคผลอันมากมายซึ่งนักวิชาการลงความเห็นว่าเป็นค้ำคินที่อยู่ในสิบคินสุดท้ายของเดือนรอมฎอน (Ibn Kathir, 1997 : 4/635) จากคำบอกเล่าของนักวิชาการบางท่านกล่าวว่า คินลัยละตุลกอครุนั้นตรงกับคินที่ 27 ของเดือนรอมฎอน ซึ่งด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้บรรดามุสลิมส่วนใหญ่จะแข่งขันกันทำความดีในค้ำคินนี้เป็นพิเศษเพื่อหวังผลตอบแทนที่มากมายดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้สัญญาไว้

อย่างไรก็ตาม คินัลยละตุลกอครุนั้น ไม่มีผู้ใดทราบว่ายู่ในวันใดของเดือนรอมฎอน จึงสมควรที่จะแข่งขันในการทำความดีกันทั้งเดือน ซึ่งได้กล่าวมาแล้วว่าการทำความดีในเดือนนี้ไม่ว่าจะตรงกับคินัลยละตุลกอครุหรือไม่ก็ได้รับความดีเป็นพิเศษอยู่แล้ว

ดังนั้น การทำบุญเนื่องในเดือนรอมฎอน จึงสมควรที่จะกระทำเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะการทำบุญในการเลี้ยงอาหารผู้ที่ถือศีลคนนั้นจะมากหรือน้อยก็ตาม โดยมีความมุ่งหวังได้รับความโปรดปรานและการอภัยโทษจากอัลลอฮ์ ﷻ และในเดือนนี้ควรที่จะขออภัยโทษต่อพระองค์ให้มาก ๆ เพราะเป็นเดือนแห่งการอภัยโทษ เพื่อจะได้เป็นผู้ที่ได้รับความโปรดปรานทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

6) การทำบุญเนื่องจากการบনบาน

การทำบุญเนื่องจากการบนบานนั้น เป็นกระกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับการสัญญาว่าจะกระทำความดีเพื่อต้องการความใกล้ชิดกับอัลลอฮ์ ซึ่งในอิสลามได้วางบทบัญญัติในเรื่องของการบนบานไว้เป็นการเฉพาะในบทที่ว่าด้วยการบนบานหรือตรงกับคำในภาษาอาหรับคือ *อัลนะฮ์ร* ซึ่งนักนิติศาสตร์อิสลามได้ให้คำนิยามไว้เป็นการเฉพาะคือ การผูกมัดตัวเองว่าจะทำความดีที่ศาสนาไม่ได้บังคับ โดยไม่มีข้อแม้ใด ๆ หรือ โดยมีข้อแม้” จากนิยามที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการสัญญาว่าจะทำความดีไม่ได้เจาะจงว่าจะต้องทำอะไร แต่มีเงื่อนไขว่าการทำนั้นจะต้องไม่เป็นการกระทำที่ชั่วช้า เพราะตามหลักศาสนาถือว่าจะต้องสัญญาว่าจะกระทำความดีเท่านั้น (อรุณ บุญชม, ม.ป.ป. : 3/12) จะสัญญาว่าจะกระทำในสิ่งที่ชั่วช้ามิได้

หลักฐานในเรื่องของบัญญัติการบนบาน

หลักฐานในเรื่องบัญญัติการบนบาน และจำเป็นจะต้องปฏิบัติตามคำบนบานจากอัลกุรอานและฮัสนุนนะฮ์ คือ

อัลกุรอาน ดังคำดำรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ที่กล่าวถึงลักษณะของคนดีในสุเราะฮ์ อัคคะฮ์รี อายะฮ์ที่ 7 ความว่า “พวกเขาทำตามคำสาบาน และพวกเขากลัววันซึ่งความชั่วร้ายของมันปลิวว่อน”

และพระองค์ทรงตรัสอีกว่า

(وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ) (سورة الحج بعض من الآية : 29)

ความว่า “และให้พวกเขาจงทำตามคำบนบานของพวกเขาเถิด” (ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ที่ 29 สุเราะฮ์อัลฮัจญ์)

อิสฺนุนนะฮ์ คือ คำกล่าวของท่านเราะฮ์ลุล ﷺ ที่กล่าวไว้ถึงเรื่องการบนบานว่า

((من نذر أن يطيع الله فليطعه، ومن نذر أن يعصيه فلا يعصه))¹

ความว่า “ผู้ใดบนบานว่าจะภักดีต่ออัลลอฮ์ จงให้เขาทำการภักดีต่อพระองค์เถิด และผู้ใดบนบานว่าจะทำความชั่วต่ออัลลอฮ์ เขาอย่ากระทำมัน”

และท่านเราะฮ์ลุล ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับผู้ที่ไม่ทำตามคำบนบานว่า

((إن بعدكم قوما يخونون ولا يؤمنون، ويشهدون ولا يشهدون، وينذرون ولا يفون، ويظهر السمن))²

ความว่า “ความจริงจะมีคนพวกหนึ่งภายหลังจากพวกท่าน ที่พวกเขาจะทุจริตจะไว้ใจไม่ได้ จะไปเป็นพยานโดยไม่ได้เรียกให้ไปเป็น พวกเขาจะบนบานและไม่ทำตามคำบนบาน และจะปรากฏความอ้วนพีในหมู่พวกเขา”³

ข้อกำหนดของการบนบาน

การบนบานเป็นสิ่งที่ถูกบัญญัติอยู่ในหลักการศาสนา จัดอยู่ในประเภทของการทำความดี (กุรบะฮ์) ด้วยเหตุนี้นักนิติศาสตร์อิสลามจึงกล่าวว่า การบนบานของกนต่างศาสนาใช้ไม่ได้ แต่ที่ดีเลิศก็คือให้กระทำความดีที่เขาต้องการจะกระทำ โดยไม่ต้องผูกมัดตัวเองด้วยการบนบาน การบริจาคทาน (เศาะดาเกาะฮ์) ที่กระทำด้วยความเต็มใจ ดียิ่งกว่าการทำทานที่ผูกมัดไว้ด้วยการบนบาน

¹ หะดีษบันทึกโดย al-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 6318

² หะดีษบันทึกโดย al-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 2508 และ Muslim, 1972 หะดีษหมายเลข 2535

³ จะปรากฏความอ้วนพี หมายถึง มีอาหารการกินมากและอยู่กับความสุขสบาย และละทิ้งการวิเสาะ บางทีคนจะว่า หมายถึง ความหุงเพื่อด้วยความสุขทางคุณชา

ประเภทของการบนบาน

การบนบานแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

ประเภทที่หนึ่ง : การบนบานที่เรียกว่า *นะซัร ละญาซ* คือ การบนบานที่เกิดขึ้นขณะที่มีกรณีพิพาท ด้วยความโกรธ เช่น คนหนึ่งพูดขึ้นขณะโต้เถียงกันว่า “ถ้าหากฉันพูดกับคนคนนั้น สาบานต่ออัลลอฮ์ว่าฉันจะต้องถือศีลอดหนึ่งเดือน” เป็นต้น

ประเภทที่สอง : การบนบานที่เรียกว่า *นะซัร มุญาซาซ* (มุกาฟะอะซ) คือ การผูกมัดตัวเองว่าจะกระทำความดีใด ๆ โดยมีข้อแม้ว่าต้องได้รับความสำเร็จที่ผู้บนบานต้องการ โดยไม่มีกรณีพิพาทใด ๆ เป็นตัวผลักดัน เช่น กล่าวว่า “ถ้าหากฉันหายป่วย สาบานต่ออัลลอฮ์ว่าฉันจะจัดการทำบุญ เป็นต้น

ประเภทที่สาม : การบนบานที่เรียกว่า *นะซัร มุคัลลิก* คือ การผูกมัดตัวเองว่าจะทำความดีใด ๆ เพื่ออัลลอฮ์ โดยไม่มีการตั้งข้อแม้ว่าต้องได้รับความสำเร็จตามที่บนบานต้องการ และโดยไม่มีกรณีพิพาทหรืออาการโกรธใด ๆ เป็นตัวผลักดัน เช่นกล่าวว่า “สาบานต่ออัลลอฮ์ ฉันจะถือศีลอดวันพฤหัสบดี เป็นต้น

การบนบานประเภทที่สอง และประเภทที่สาม เรียกว่า การบนบานทำความดี (*นะซัร ตะบรُّร*) ที่เรียกเช่นนั้นเพราะผู้บนบานต้องการความดี และต้องการใกล้ชิดกับอัลลอฮ์ ﷻ

ข้อกำหนดของการบนบานแต่ละประเภท

ประเภทที่หนึ่ง ข้อกำหนดของ *นะซัร ละญาซ* คือ ถ้าหากข้อแม้ที่ตั้งไว้เกิดขึ้นจริง จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อผูกมัด หรือจ่ายกัฟฟาเราะฮ์สาบาน ให้เลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพราะประเภทนี้เหมือนเป็นการบนบานจากทางด้านที่เป็นข้อผูกมัด และเหมือนกับการสาบานจากทางด้านที่เป็นสื่อยับยั้งกระทำ หลักฐานในเรื่องนี้คือ ท่านเราะฮ์ลุฎ رضي الله عنه ได้กล่าวว่า

((كفارة النذر كفارة اليمين))¹

ความว่า “กัฟฟาเราะฮ์ในเรื่องการบนบานก็คือ กัฟฟาเราะฮ์ในเรื่องการสาบานนั่นเอง”

¹ หนังสือนันทิก โดย Muslim, 1972 หนังสือนามเลข 1645

ประเภทที่สอง ข้อกำหนดของมะฮฺร *มูญาซาฮฺ* คือ ถ้าหากข้อแม้ที่ตั้งไว้เกิดเป็นจริงขึ้นมา เช่น อัลลอฮฺให้เขาหายป่วย หรือคนที่หายไปเดินทางกลับมาเป็นต้น ผู้บนบานจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อผูกมัดให้สำเร็จ จะนำสิ่งใดมาแทนไม่ได้ หลักฐานในเรื่องนี้อัลลอฮฺ ﷻ ทรงตรัสว่า

﴿ وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ ﴾ (سورة الحج بعض من الآية : 29)

ความว่า “และท่านทั้งหลายจงทำตามสัญญาต่ออัลลอฮฺอย่างสมบูรณ์ เมื่อพวกท่านได้ให้สัญญาไว้” (ส่วนหนึ่งจากอายะฮฺที่ 29 สุเราะฮฺอัลฮัจญ์)

และในอัลหะดีษท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า

((من نذر أن يطيع الله فليطعه))¹

ความว่า “ผู้ใดบนบานว่าจะกักต้ออัลลอฮฺ ให้เขาจงกักต้ออัลลอฮฺเถิด”

ประเภทที่สาม ข้อกำหนดของมะฮฺร *มุตลัก* ซึ่งเป็นมะฮฺร *ตะบรฺร* ประเภทที่สอง คือ ผู้สาบานจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อผูกมัด ที่ปราศจากข้อแม้ใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จ หลักฐานในเรื่องนี้ก็คือหลักฐานต่าง ๆ ที่กล่าวมาแต่ยินยอมให้เขาร่นการปฏิบัติตามคำบนบานออกไปได้เรื่อย ๆ เมื่อยังไม่ถึงเวลาที่เขาค่อนข้างแน่ใจว่าไม่อาจทำตามคำบนบานได้ จึงจะไม่ยินยอมให้เขาร่นเวลาออกไปอีก และไม่ยินยอมให้เขาเปลี่ยนข้อผูกมัดในคำบนบาน เป็นการจ่ายกัฟฟาเราะฮฺเพราะความหมายของการสาบานได้หายไปแล้วจากมะฮฺรประเภทนี้

เงื่อนไขการบนบาน

การบนบานในฐานะที่เป็นการบนบาน หมายถึงว่าจะไม่พิจารณาว่าเป็นการบนบานประเภทใดจากทั้งสามประเภท มีเงื่อนไขหลายประการสรุปได้ดังนี้

ก. สำหรับผู้บนบานมีเงื่อนไขสามประการ

(1) อิสลาม : ดังนั้นการบนบานของศาสนิกอื่นจึงถือว่าใช้ไม่ได้ เพราะคนต่างศาสนิกไม่มีคุณสมบัติที่จะทำควาดีเป็นกูรบะฮฺได้ ครอบที่เขายังไม่ได้รับอิสลาม

¹ หะดีษบันทึกโดย al-Bukhary, 1987 หะดีษหมายเลข 6318

(2) บรรลุสถานภาวะ : ผู้ที่บ่นบานจะต้องบรรลุสถานภาวะ ดังนั้นคำบ่นบานของคนต่างศาสนิกจึงถือว่าใช้ไม่ได้เพราะไม่อยู่ในเงื่อนไขของข้อนี้

(3) สมัยครุใจ : คำนับการบ่นบานของผู้ที่ถูกบังคับจึงใช้ไม่ได้ เพราะท่านเราะฮูล رضي الله عنه ได้กล่าวว่า

((رفع عن أمي الخطأ والنسيان وما استكروها عليه))¹

ความว่า “ได้ถูกยกออกไปจากประสาชชาติของฉัน การผิดพลาด การหลงลืม และสิ่งที่พวกเขาถูกบังคับให้กระทำ”

ข. สำหรับสิ่งที่ถูกบ่นบานมีเงื่อนไขสองประการคือ

(1) สิ่งที่ถูกบ่นบานต้องเป็นความดี ดังนั้นสิ่งที่เป็นมุบาฮะฮ์ จะนำมาบ่นบานมิได้ เช่น ถ้าหากคนหนึ่งบ่นบานว่าจะกิน หรือจะนอนเขาไม่จำเป็นต้องปฏิบัติ และไม่จำเป็นต้องละทิ้งโดยไม่มีอะไรติดตัวเขาเลย

(2) สิ่งที่ถูกบ่นบานจะต้องไม่ใช่เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติเป็นรายบุคคล (ฟิรฎู อื่น) มาตั้งแต่ต้น ดังนั้นการบ่นบานว่าจะละหมาดคุดูรี หรือบ่นบานว่าจะออกชะกาตทรัพย์สิน การบ่นบานนั้นใช้ไม่ได้ ส่วนถ้าสิ่งที่เป็นฟิรฎูกิฟายะฮ์ (สิ่งที่ศาสนาบังคับโดยส่วนรวม ซึ่งถ้าหากมีผู้ใดผู้หนึ่งกระทำคนอื่น ๆ ก็จะพลอยพ้นการบังคับไปด้วย) ต่างกับสิ่งที่เป็ฟิรฎูอื่น เพราะยินยอมให้บ่นบานในสิ่งที่เป็ฟิรฎูกิฟายะฮ์ได้ เช่น บ่นบานว่าจะละหมาดญะนาซะฮ์ เป็นต้น

ผลที่เกิดติดตามมาจากการบ่นบาน

เมื่อมีการบ่นบานเป็นไปอย่างถูกต้อง ครบเงื่อนไขที่ได้กล่าวมา ถ้าหากเป็นการบ่นบานที่มีข้อแม้และข้อแม้ นั้นได้เกิดขึ้น หรือเป็นการบ่นบานที่ปราศจากข้อแม้ใด ๆ ผู้บ่นบานจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อผูกมัดที่ได้ระบุไว้ และเขาจำเป็นต้องปฏิบัติสิ่งที่ถูกบ่นบานไว้ พอที่จะเรียกได้ว่ามันเป็นสิ่งนั้นตามบัญญัติศาสนาไว้ ไม่คำนึงว่าสิ่งที่ถูกบ่นบานไว้นั้นจะเป็นละหมาดหรือการถือศีลอดหรืออื่นใดก็ตาม (อรุณ บุญชม, ม.ป.ป. : 3/13-20)

¹ หะดีษบันทึกโดย Ibn Majah, 1975 หะดีษหมายเลข 2045 al-Nawawi (1992 : 101) กล่าวว่า จัดอยู่ในระดับหะดีษหะสัน

² มุบาฮะฮ์ คือ สิ่งที่ไม่ว่าจะกระทำหรือไม่กระทำก็ไม่ได้รับผลบุญตอบแทนหรือถูกลงโทษแต่อย่างใด

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในส่วนของการทำบุญเนื่องจากการขนานก็จัดอยู่ในประเภทที่สองและประเภทที่สาม กล่าวคือเขามีความตั้งใจว่าจะทำบุญหากเขาได้รับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือว่าเขาตั้งใจว่าจะทำบุญโดยไม่มีข้อแม้ใด และเมื่อใดเขาได้รับจากสิ่งที่เขาได้ขนานไว้ และการขนานเมื่อครบเงื่อนไขที่กล่าวมา เขาก็จำเป็นที่จะต้องทำบุญตามที่เขาได้ตั้งใจไว้ หากเป็นการตั้งเจตนาว่าจะทำบุญในสิ่งที่ขัดกับหลักการแล้ว ก็ไม่จำเป็นที่เขาจะต้องปฏิบัติตามสิ่งที่เขาได้ขนานไว้

ดังนั้น การทำบุญอันเนื่องมาจากการขนาน ในอิสลามถือว่าเป็นสิ่งที่อนุวัติ ทั้งนี้ต้องอยู่ในเงื่อนไขของบทบัญญัติที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ถ้าขัดกับเงื่อนไขดังกล่าวแล้วการทำบุญก็ไม่ถือเป็นอนุวัติเช่นกัน

7) การทำบุญขึ้นบ้านใหม่

ประเพณีในการทำบุญอีกประเภทหนึ่งที่บรรดามุสลิมมักปฏิบัติกันเมื่อสร้างบ้านเรือนเสร็จก็คือ การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ สาเหตุที่ทำกันก็เนื่องมาจากการขอขอบคุณต่อเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ ที่ทรงประทานบ้านหลังใหม่ให้ และเป็นการทำเพื่อเพิ่มความเป็นสิริมงคลหรือบระอกะฮ์ให้กับบ้านหลังใหม่ การทำบุญในลักษณะดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่อนุญาตในทัศนะอิสลาม เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติ หากแต่ทว่าจะต้องไม่นำพิธีกรรมใด ๆ ที่ขัดแย้งกับบทบัญญัติมาทำในงานบุญดังกล่าว หากว่านำกิจกรรมใดที่ขัดแย้งมาปฏิบัติ การทำบุญนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่อนุวัติตามบทบัญญัติอิสลาม

8) การทำบุญเมื่อมีสิ่งมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน

การทำบุญประเภทสุดท้ายที่ผู้วิจัยศึกษาคือ การทำบุญอันเนื่องมาจากการที่มีสิ่งมาทำรังอาศัยอยู่ในบ้าน การทำบุญประเภทนี้ปรากฏน้อยมากในปัจจุบัน อาจแทบจะไม่มีเลยในสังคมมุสลิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่ที่ผู้วิจัยเลือกที่จะเขียนในที่นี้ อันเนื่องมาจากว่าต้องการทราบข้อมูลที่แท้จริงว่าในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นยังมีการทำบุญในลักษณะดังกล่าวอยู่หรือไม่ จึงได้เลือกที่จะเขียนขึ้น

บทบัญญัติของการทำบุญเมื่อมีสิ่งมาทำรังอาศัยในบ้าน

ดังที่ผู้วิจัยกล่าวมาข้างต้นแล้วว่า อิสลามนั้นส่งเสริมให้มุสลิมนั้นทำความดี โดยเฉพาะในเรื่องของการทำบุญ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่อิสลามกำหนดไว้ กล่าวคือ การทำบุญในลักษณะนี้ไม่เคยปรากฏในสมัยของท่านศาสดา บรรดาเศาะหาบะฮ์ บรรดาตาปีอิน และบรรดาชนยุคแรกผู้ทรงคุณธรรมทั้งหลาย หากแต่การทำบุญในลักษณะดังกล่าวปรากฏในลัทธิพราหฺม ฮินดู และพุทธ ซึ่งมีความเชื่อว่า หากมีสิ่งมาทำรังอยู่ในบ้านต้องทำบุญต้อนรับเพราะจะได้ลาภ ดังนั้น การทำบุญเมื่อมีสิ่งมาอาศัยทำรังอยู่ในบ้านจึงถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่อนุมัติในอิสลามทั้งในด้านหลักการศรัทธา และหลักการปฏิบัติ เพราะในด้านการศรัทธาอิสลามห้ามมิให้เชื่อหรือศรัทธาในสิ่งที่อยู่นอกเหนือคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ และเราะซูลของพระองค์ ส่วนในด้านการปฏิบัติก็คือ เป็นการเลียนแบบชนต่างศาสนิก ซึ่งท่านศาสดาระบุห้ามมิให้เลียนแบบชนต่างศาสนิกอื่นดังที่ได้นำเสนอต่อบทมาแล้วข้างต้น